

Program nauczania muzyki w szkole podstawowej

Lekcja muzyki

Autorzy:

Monika Gromek, Grażyna Kilbach

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.
Warszawa 2017

1. Ogólna charakterystyka programu nauczania

czyli dlaczego warto pracować z serią „Lekcja muzyki”

2. Treści przedmiotu *muzyka* zawarte w podstawie programowej kształcenia ogólnego

wykaz wymagań stawianych uczniom szkoły podstawowej przez Ministerstwo Edukacji Narodowej

3. Cele kształcenia i wychowania

jakie umiejętności zdobędzie uczeń dzięki serii „Lekcja muzyki”

4. Procedury osiągania celów edukacyjnych

dokładne wskazówki dotyczące efektywnego i atrakcyjnego nauczania muzyki

5. Metody i formy pracy

opis metod i form pracy stosowanych na lekcjach muzyki

- Metody percepcyjno-analityczne
- Metody odtwórcze
- Metody twórcze

6. Treści nauczania

czyli czytelny rozkład kolejnych tematów i konkretnych zagadnień przeznaczonych do realizacji w ciągu czterech lat nauki, ukazujący zgodność programu nauczania z podstawą programową kształcenia ogólnego

7. Zakładane osiągnięcia uczniów

o tym, co powinien umieć i wiedzieć uczeń po zrealizowaniu poszczególnych tematów zawartych w podręcznikach z serii „Lekcja muzyki”

8. Metody kontroli i oceny osiągnięć uczniów

czyli jak obiektywnie sprawdzać i oceniać postępy w nauce

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU NAUCZANIA – ZAŁOŻENIA DYDAKTYCZNE I WYCHOWAWCZE

Program nauczania muzyki w klasach IV–VII szkoły podstawowej został skonstruowany zgodnie z wymaganiami nowej podstawy programowej dotyczącymi drugiego etapu edukacyjnego. Jego realizacja może przebiegać z wykorzystaniem serii dydaktycznej przygotowanej przez wydawnictwo Nowa Era – „Lekcja muzyki”.

Serię „Lekcja muzyki” tworzą cztery podręczniki – przeznaczone na kolejne lata nauki (klasy IV, V, VI i VII). Do każdego z nich jest dołączona płyta CD dla nauczyciela, na której znaleźć można akompaniamenty do śpiewania, akompaniamenty do grania na instrumentach oraz utwory do słuchania.

W skład serii wchodzi także materiały dydaktyczne udostępniane na stronie dlauczyciela.pl, m.in.:

- rozkład materiału z planem wynikowym,
- scenariusze lekcji,
- wskazówki metodyczne i realizacyjne.

Główne założenia programu:

- praktyczne obcowanie z muzyką prowadzące do empirycznego poznawania i pojmowania zagadnień z zakresu podstawowej wiedzy muzycznej;
- stymulowanie aktywności muzycznej uczniów w urozmaicony i przyjazny dla nich sposób;
- wielozmysłowe i wielopłaszczyznowe oddziaływanie na ucznia;
- spiralność w realizowaniu tematyki i wprowadzaniu pojęć;
- indywidualizowanie procesu nauczania poprzez dobór różnorodnych działań aktywizujących;
- zróżnicowanie materiału pod względem stopnia trudności (dotyczy to także doboru utworów wokalnych i instrumentalnych);
- stworzenie możliwości nauki gry na różnorodnych instrumentach, np. na flecie lub dzwonkach, dzięki starannie opracowanym kursom oraz odpowiednio dobranemu repertuarowi;
- wizualizacje pojęć z zakresu muzyki w postaci infografik, komiksów, ciekawych ilustracji oraz schematów;

- systematyczne podsumowywanie wiadomości za pomocą infografik oraz cyklicznych warsztatów muzycznych z modułem „To już wiemy!”;
- wzbogacanie wiedzy z wykorzystaniem modułu „A to ciekawe!”;
- uatrakcyjnianie lekcji przez zastosowanie różnego rodzaju zabaw muzycznych;
- kształtowanie postawy patriotycznej i tolerancji, a także postaw zakładających otwartość na nowe umiejętności i wiedzę oraz gotowość do aktywnego i świadomego odbioru kultury;
- realizowanie założeń edukacji kulturalnej i regionalnej oraz ukazywanie wielokulturowości dzięki wprowadzeniu bogatego wyboru utworów z literatury muzycznej oraz prezentowaniu informacji o folklorze różnych regionów Polski, Europy i świata (z wykorzystaniem stosownych przykładów muzycznych).

Optymalna liczebność klasy, przy której możliwa będzie efektywna realizacja niniejszego programu nauczania, wynosi 20–25 uczniów.

Ważne jest, aby nauczyciel miał możliwość korzystania z pracowni odpowiednio wyposażonej w środki dydaktyczne, takie jak: instrumenty klawiszowe (pianino, keyboard lub akordeon), instrumenty perkusyjne (zestaw Orffa), instrumenty melodyczne (dzwonki chromatyczne, flety lub flażolety), podręczniki, plansze, tablice, mapy, przewodniki (koncertowe, operowe), nagrania audio i wideo na nośnikach cyfrowych, programy komputerowe oraz urządzenia techniczne (np.: rzutnik pisma i rzutnik przeźroczy, projektor filmowy lub telewizyjny, odtwarzacz CD i DVD lub inny – w zależności od rodzaju posiadanych nagrań, kamera telewizyjna, urządzenia do nagrywania, komputer z kompletnym zestawem do wyświetlania – rzutnikiem i tablicą – oraz dostępem do internetu).

Wszędzie tam, gdzie jest to możliwe, powinny być realizowane dodatkowe zajęcia pozalekcyjne o charakterze artystycznym, dostosowane do potrzeb i możliwości uczniów. Są one znakomitym dopełnieniem procesu dydaktycznego, a jednocześnie pozwalają młodym ludziom aktywnie poznawać różnorodne formy artystyczne i rozwijać własne zainteresowania.

2. TREŚCI PRZEDMIOTU MUZYKA ZAWARTE W PODSTAWIE PROGRAMOWEJ KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO

Proponowany program nauczania jest zgodny z założeniami zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (DzU z dnia 24 lutego 2017 r., poz. 356).

W nowej podstawie programowej na realizację treści nauczania dla przedmiotu *muzyka* na drugim etapie edukacyjnym (w klasach IV–VII) przewidziano po 1 godzinie tygodniowo w każdym roku nauki. Aby umożliwić sprawdzenie, w jakim stopniu prezentowany program jest zgodny z założeniami programowymi ministerstwa edukacji, poniżej przytoczono fragment przywoływanego rozporządzenia MEN.

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Indywidualna i zespołowa ekspresja muzyczna.

Uczeń indywidualnie i zespołowo muzykuje, tworzy i improwizuje proste struktury dźwiękowe i układy ruchowo-taneczne, przedstawia cechy i charakter wykonywanych utworów werbalnie i pozawerbalnie, rozwijając swoje zdolności i umiejętności muzyczne, preferencje oraz umiejętności wartościowania wytworów kultury.

II. Język i funkcje muzyki, myślenie muzyczne, kreacja i twórcze działania.

Uczeń rozumie podstawowe pojęcia i terminy muzyczne niezbędne w praktyce wykonawczej, percepcji oraz prowadzeniu rozmów o muzyce, poszukiwaniu informacji i twórczym działaniu, dostrzegając przy tym wzajemne relacje między nimi.

III. Wiedza o kulturze muzycznej, narodowym i światowym dziedzictwie kulturowym.

Uczeń interpretuje zjawiska związane z kulturą muzyczną, słucha muzyki, rozpoznaje, rozróżnia i omawia jej cechy, przedstawia własny stosunek do słuchanego i wykonywanego repertuaru, jest świadomym odbiorcą sztuki.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Indywidualna i zespołowa ekspresja muzyczna.

1. W zakresie śpiewu. Uczeń:

- 1) śpiewa ze słuchu lub/i z wykorzystaniem nut (w zespole, solo, a cappella, z akompaniamentem) minimum 10 różnorodnych utworów wokalnych w roku szkolnym:
 - a) piosenki z repertuaru dziecięcego, młodzieżowego, popularnego i ludowego,*
 - b) wybrane pieśni (w tym artystyczne i patriotyczne),*
 - c) kanony;**
- 2) poprawnie śpiewa z pamięci, zachowując należytą postawę, hymn państwowy „Mazurek Dąbrowskiego”;*
- 3) śpiewa, dbając o emisję i higienę głosu, stosuje ćwiczenia oddechowe, dykcyjne i inne, zachowując naturalne właściwości głosu;*
- 4) wykonuje solo lub w zespole „rapowanki”, rytmiczne recytacje itp.;*
- 5) tworzy z pomocą nauczyciela i samodzielnie:
 - a) struktury melodyczne,*
 - b) sygnały dźwiękowe (w kontekście danej tonalności),*
 - c) prosty dwugłos (burdon, ostinato, głos towarzyszący górny lub dolny),*
 - d) głosowe ilustracje dźwiękowe (onomatopeje) do scen sytuacyjnych, tekstów literackich i obrazów;**
- 6) improwizuje wokalnie oraz tworzy – pod kierunkiem nauczyciela i samodzielnie – różnorodne wypowiedzi muzyczne według ustalonych zasad.*

2. W zakresie gry na instrumentach. Uczeń:

- 1) gra na instrumentach ze słuchu lub/i przy pomocy nut (w zespole lub/i solo) na jednym lub kilku instrumentach melodycznych (do wyboru np. flet podłużny, flażolet / flecik polski, pianino, keyboard, gitara, dzwonki, metalofon, ksylofon i inne) oraz perkusyjnych niemelodycznych:
 - a) schematy rytmiczne,*
 - b) melodie,*
 - c) proste utwory,*
 - d) akompaniamenty;**
- 2) gra na wybranym instrumencie melodycznym hymn Europy (instrumentalną wersję „Ody do radości” L. van Beethovena);*
- 3) odtwarza gestodźwiękami proste rytmy i schematy rytmiczne;*
- 4) tworzy z pomocą nauczyciela i samodzielnie:*

- a) proste struktury rytmiczne,
 - b) swobodny akompaniament rytmiczny i melodyczny,
 - c) instrumentalne ilustracje dźwiękowe do scen sytuacyjnych, tekstów literackich i obrazów;
- 5) improwizuje oraz tworzy – pod kierunkiem nauczyciela lub/i samodzielnie – różnorodne wypowiedzi muzyczne według ustalonych zasad, z użyciem dostępnych lub wykonanych przez siebie instrumentów.
3. W zakresie ruchu przy muzyce. Uczeń:
- 1) odtwarza ruchem proste rytmy i schematy rytmiczne;
 - 2) wykonuje podstawowe kroki, figury i układy taneczne:
 - a) polskich tańców narodowych: poloneza, kujawiaka i krakowiaka,
 - b) wybranych tańców ludowych (szczególnie własnego regionu),
 - c) wybranych tańców różnych narodów,
 - d) wybranych tańców towarzyskich (fakultatywnie);
 - 3) improwizuje za pomocą gestu i ruchu oraz tworzy ilustracje ruchowe do muzyki.
4. W zakresie słuchania i percepcji muzyki. Uczeń:
- 1) świadomie słucha wybranych dzieł literatury muzycznej (fragmentów lub/i w całości):
 - a) reprezentatywnych dla kolejnych epok (od średniowiecza do współczesności),
 - b) muzyki jazzowej i rozrywkowej,
 - c) polskich pieśni artystycznych i patriotycznych,
 - d) utworów ludowych w postaci oryginalnej i artystycznie opracowanej;
 - 2) rozpoznaje ze słuchu:
 - a) brzmienie instrumentów muzycznych,
 - b) brzmienie głosów ludzkich: sopran, alt, tenor, bas,
 - c) podstawowe formy muzyczne: AB, ABA, ABA₁, rondo i wariacje,
 - d) polskie tańce narodowe,
 - e) aparat wykonawczy: solista, zespół kameralny, chór, orkiestra, big-band i zespół folkowy;
 - 3) rozpoznaje i analizuje utwory muzyczne, określając ich elementy, nastrój i charakter, formułuje wypowiedzi, stosując pojęcia charakterystyczne dla języka muzycznego;
 - 4) przedstawia słuchaną muzykę za pomocą środków pozamuzycznych (łączy muzykę z innymi obszarami wiedzy):
 - a) odzwierciedla graficznie cechy muzyki i strukturę form muzycznych,
 - b) rysuje, maluje oraz układa teksty do muzyki,

- c) werbalizuje emocje i odczucia,*
- d) opisuje słowami cechy i charakter słuchanych utworów.*

II. Język i funkcje muzyki, myślenie muzyczne, kreacja i twórcze działania.

1. Uczeń zna, rozumie i wykorzystuje w praktyce:

- 1) podstawowe pojęcia i terminy muzyczne (pięciolinia, klucz, nuta, pauza, wartość rytmiczna, dźwięk, gama, akord, akompaniament) oraz zależności między nimi;*
- 2) określa podstawowe elementy muzyki (rytm, melodię, harmonię, agogikę, dynamikę, kolorystykę, artykulację).*

2. Uczeń odczytuje i zapisuje elementy notacji muzycznej:

- 1) nazywa dźwięki gamy, rozpoznaje ich położenie na pięciolinii;*
- 2) różnicuje wartości rytmiczne nut i pauz;*
- 3) zna skróty pisowni muzycznej: repetycja, volty, da capo al fine;*
- 4) zna podstawowe oznaczenia: metryczne, agogiczne, dynamiczne i artykulacyjne oraz fermatę;*
- 5) potrafi posługiwać się symboliką beznutową (np. tabulaturą, fonogestyką, uproszczoną fonogestyką, tataizacją).*

3. Uczeń wykazuje się znajomością i dokonuje podziału:

- 1) instrumentów muzycznych ze względu na źródło dźwięku – nazywa i charakteryzuje je;*
- 2) głosów ludzkich (sopran, alt, tenor, bas) oraz technik wokalnych (np. śpiew estradowy, śpiew biały, jodłowanie i inne);*
- 3) aparatu wykonawczego (solista, zespół kameralny, chór, orkiestra, big-band, zespół folkowy).*

4. Uczeń wykazuje się znajomością i dokonuje charakterystyki:

- 1) muzyki ze względu na jej rodzaj (wokalna, instrumentalna, wokalno-instrumentalna, artystyczna, rozrywkowa, ludowa oraz do wyboru: sakralna, filmowa, teatralna i inne);*
- 2) stylów muzycznych (do wyboru: pop, rock, jazz, folk, rap, techno, disco, reggae i inne);*
- 3) form muzycznych: budowa okresowa, AB, ABA, ABA₁, kanon, rondo, wariacje, pieśń, opera, balet, operetka, musical, koncert, symfonia;*
- 4) faktury muzycznej: homofoniczna, polifoniczna.*

5. Uczeń określa charakterystyczne cechy:

- 1) polskich tańców narodowych: poloneza, mazura, kujawiaka, oberka, krakowiaka;*
- 2) wybranych polskich tańców ludowych z uwzględnieniem własnego regionu;*
- 3) wybranych tańców towarzyskich i współczesnych.*

6. *Wymienia nazwy epok w dziejach muzyki (średniowiecze, renesans, barok, klasycyzm, romantyzm, muzyka XX w.) oraz potrafi wskazać kompozytorów reprezentatywnych dla nich.*
7. *Porządkuje chronologicznie postacie kompozytorów: np. Mikołaj Gomółka, Jan Sebastian Bach, Antonio Vivaldi, Wolfgang Amadeusz Mozart, Ludwig van Beethoven, Fryderyk Chopin, Stanisław Moniuszko, Karol Szymanowski, Witold Lutosławski, Wojciech Kilar, Henryk Mikołaj Górecki, Krzysztof Penderecki i inni).*
8. *Potrafi uzasadnić własne preferencje muzyczne, argumentując swoje wybory.*
9. *Tworzy, odtwarza i zapisuje muzykę przy użyciu dostępnych technologii.*

III. Kultura muzyczna, narodowe i światowe dziedzictwo kulturowe. Uczeń:

- 1) *zna repertuar kulturalnego człowieka, orientując się w sztandarowych utworach z dziejów historii muzyki i współczesnej kultury muzycznej oraz wartościowej muzyki popularnej;*
- 2) *zna i wymienia instytucje upowszechniające kulturę muzyczną we własnym regionie, kraju i na świecie oraz ich działalność, a także śledzi wydarzenia artystyczne;*
- 3) *poszukuje informacji o muzyce w wydawnictwach książkowych, multimedialnych i innych dostępnych źródłach;*
- 4) *poznaje przykłady muzycznej twórczości ludowej, obrzędy, zwyczaje, tradycje swojego regionu;*
- 5) *wyszukuje nagrania z literatury muzycznej w celu zilustrowania twórczości kompozytorów, cech epoki, charakterystyki stylów, przygotowując prezentacje lub/i muzyczne portfolio;*
- 6) *uczestniczy w tworzeniu artystycznych projektów edukacyjnych o charakterze interdyscyplinarnym (również z wykorzystaniem technologii informacyjnej);*
- 7) *angażuje się w kreowanie kultury artystycznej swojej szkoły i najbliższego środowiska;*
- 8) *uczestniczy realnie lub wirtualnie w różnorodnych wydarzeniach muzycznych;*
- 9) *stosuje zasady wynikające ze świadomego korzystania i uczestniczenia w dorobku kultury muzycznej: odpowiednie zachowanie podczas koncertu, przedstawienia operowego itp., tolerancja dla preferencji muzycznych innych osób oraz szacunek dla twórców i wykonawców.*

3. CELE KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA

Program pozwala osiągnąć cele kształcenia dotyczące aktywnego muzykowania solowego i zespołowego, opartego na pięciu aktywnościach muzycznych (śpiew, granie na instrumentach, ruch przy muzyce, percepcja muzyki, tworzenie muzyki). Uwzględnia również realizację celów związanych zarówno z wprowadzaniem nowych pojęć muzycznych, jak i z prezentowaniem przykładów z literatury muzycznej wspierającym praktykę na lekcjach. Jednocześnie umożliwia kształtowanie postaw uczniów oraz wspomaganie ich rodziców w procesie wychowawczym.

Cele kształcenia

1. Nauka i doskonalenie umiejętności śpiewu (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe: p. I.1.1, I.1.3).
2. Nauka i doskonalenie umiejętności gry na instrumentach perkusyjnych melodycznych i niemelodycznych, flecie podłużnym, dzwonkach, keyboardzie itp. (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe: p. I.2.1).
3. Poznanie przykładów z literatury muzycznej reprezentatywnych dla różnych epok, kierunków i stylów oraz ich przedstawicieli (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe: p. I.4.1, III.4).
4. Inspirowanie do wyrażania muzyki za pomocą ruchu: realizacja układów ruchowych, taniec (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe: p. I.1.1–3).
5. Rozwijanie zainteresowań muzycznych i kreatywności poprzez improwizację (wokálną, instrumentalną, ruchową), tworzenie prostych melodii i akompaniamentów, wyrażanie muzyki środkami pozamuzycznymi (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe: p. I.1.5, I.1.6, I.2.4, I.2.5, I.3.3, I.4.4).
6. Pozyskiwanie wiadomości teoretycznych niezbędnych do muzykowania (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe: p. II.1, II.2).
7. Zdobywanie wiedzy na temat kompozytorów i wykonawców muzyki (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe: p. II.6, II.7, III.3).
8. Poznanie podstawowych form muzycznych (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe: p. I.4.2c, II.4.3).
9. Kształcenie umiejętności odbioru muzyki oraz wypowiedziania się na temat poznanych utworów muzycznych (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe: p. I.4.1–4, II.8).

10. Poznanie pieśni historycznych oraz muzyki ludowej i narodowej, a także kultur innych narodów (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe: p. I.1.1, I.1.2, I.2.2, I.3.2, I.4.2d, II.5, III.2, III.4).

Cele wychowania

1. Kształtowanie postawy patriotycznej oraz wpajanie szacunku dla tradycji i dziedzictwa narodowego (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe: p. I.1.1b, I.1.2, I.2.2).
2. Popularyzowanie postawy poznawczej wobec narodowej kultury polskiej i kultury europejskiej (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe: p. I.4.1, I.4.2d, II.5–7).
3. Kształtowanie postawy tolerancji dla różnych rodzajów muzyki, a także dla kompozytorów, wykonawców i odbiorców (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe: p. I.4.1, I.4.3, II.4).
4. Zachęcanie do angażowania się w różne formy aktywności muzycznej (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe: p. I.1.1, I.1.5, I.1.6, I.2.1, I.2.5, I.3.1–3, I.4.4).
5. Kształcenie umiejętności pracy w zespole, polegającej na współdziałaniu, współtworzeniu i ponoszeniu współodpowiedzialności za realizację muzycznych projektów i przedsięwzięć (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe: p. I.1.1, I.2.1).
6. Zachęcanie do otwartości na różne działania muzyczne – poznawcze i kształcące (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe: p. I.1.1, I.1.3, I.1.5, I.1.6, I.2.1, I.2.4, I.2.5, I.3.1–3, I.4.1, I.4.4).
7. Rozwijanie potrzeby zdobywania i pogłębiania muzycznej wiedzy, a także doskonalenia umiejętności i poszerzania zainteresowań z zakresu muzyki (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe: p. II.1–3, II.5, II.6, III.3).
8. Kształtowanie postawy aktywnego uczestnictwa w kulturze (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe: p. I.1.1, I.2.1, I.4.1–3, II.4–7, III.1–9).
9. Rozwijanie kultury osobistej oraz kształtowanie postawy świadomego odbiorcy kultury poprzez wykorzystanie różnych form kontaktu ze sztuką (podstawa programowa, treści nauczania – wymagania szczegółowe: p. I.4.1, I.4.3, II.8, III.3–8).

4. PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW EDUKACYJNYCH

Do osiągnięcia wyznaczonych celów niezbędne są procedury postępowania podczas prowadzenia lekcji muzyki. Dlatego też zaproponowane zostały określone sposoby realizacji treści i wymagań zgodnych z podstawą programową. Przedstawione wcześniej cele poznawcze – kształcące i wychowawcze – osiąmane są zatem przez:

- śpiewanie piosenek (solo, zespołowo, chóralnie) ze słuchu, z nut lub za pomocą nut, z dbałością o właściwą emisję i higienę głosu, dykcję i interpretację;
- śpiew w wielogłosie (burdon, górny i dolny głos towarzyszący, polifonia, *a cappella* i z akompaniamentem);
- realizację ćwiczeń głosowych – oddechowych, emisyjnych, artykulacyjnych;
- granie na instrumentach perkusyjnych (*ostinato* rytmiczne, akompaniament, proste schematy rytmiczne i partytury, ilustracje dźwiękowe);
- wykonywanie na instrumentach melodycznych (solo, w zespole lub z akompaniamentem) melodii o zróżnicowanym stopniu trudności;
- ćwiczenia doskonalące technikę gry na flecie podłużnym (składające się na kurs gry);
- ćwiczenia doskonalące technikę gry na dzwonkach;
- aktywny odbiór kompozycji muzycznych (wyrażanie muzyki ruchem z wykorzystaniem małej i dużej motoryki);
- świadomą (ukierunkowaną) percepcję muzyki (słuchanie przykładów z literatury muzycznej poprzedzone poleceniem lub pytaniem ukierunkującym);
- formułowanie wypowiedzi na temat wysłuchanych kompozycji muzycznych;
- wykonywanie utworów historycznych i patriotycznych (wokalnych i instrumentalnych) – z uwzględnieniem kultury wykonawczej;
- ruch przy muzyce (zabawy i ćwiczenia angażujące małą i dużą motorykę oraz realizacja układów ruchowych);
- realizację podstawowych kroków, figur i prostych układów tanecznych (tańce ludowe, narodowe, towarzyskie);
- tworzenie muzyki (improvizacje wokalne, instrumentalne, ruchowe, układanie prostych melodii oraz akompaniamentów rytmicznych i melodycznych);
- rozwijanie kreatywności – wyrażanie muzyki środkami plastycznymi i literackimi oraz za pomocą ruchu;
- rozwijanie kreatywności wielopłaszczyznowej – konstruowanie instrumentów według własnego pomysłu, tworzenie rekwizytów do ćwiczeń związanych z percepcją muzyki;

- stwarzanie możliwości pracy grupowej (realizacja ćwiczeń i zadań w grupach, wspólne muzykowanie, udział w klasowych i szkolnych projektach muzycznych i kulturalnych);
- prezentowanie dokonań muzycznych na forum klasy, szkoły i lokalnego środowiska (koncerty, widowiska, wystawy);
- reprezentowanie szkoły na festiwalach, przeglądach, konkursach oraz podczas realizacji przedsięwzięć kulturalnych w środowisku lokalnym;
- poznawanie wybranych terminów z zakresu wiedzy o muzyce, niezbędnych podczas działań praktycznych oraz umożliwiających świadomy odbiór muzyki;
- odczytywanie z zapisu nutowego informacji o wysokości dźwięków, wartościach rytmicznych, metrum, znakach chromatycznych i wskazówkach interpretacyjnych;
- ćwiczenia polegające na rozpoznawaniu elementów muzyki w słuchanych utworach;
- zadania wymagające rozpoznawania różnych głosów wokalnych i brzmienia poszczególnych instrumentów;
- ćwiczenia z rozpoznawania aparatu wykonawczego w muzyce wokalne i instrumentalnej;
- przedstawianie postaci wybranych kompozytorów oraz ich dzieł;
- prezentację stylów muzycznych na wybranych przykładach z literatury muzycznej;
- poznawanie repertuaru polskich pieśni patriotycznych i historycznych oraz zdobywanie informacji na temat okoliczności ich powstania;
- prezentowanie ojczystego folkloru oraz folkloru wybranych krajów;
- zaznajomienie z polskimi tańcami narodowymi (wykształcenie umiejętności rozpoznawania ich rytmiki i metrum oraz określania ich charakteru i cech szczególnych);
- ćwiczenia w rozpoznawaniu różnych rodzajów i stylów muzyki artystycznej i rozrywkowej;
- korzystanie z dostępnych źródeł wiedzy o muzyce (encyklopedie, leksykony, słowniki, albumy, prasa, programy radiowe i telewizyjne, multimedia);
- zastosowanie różnorodnych technik informacyjnych (internet, multimedia) do zdobywania, rozwijania i utrwalania wiadomości z dziedziny muzyki;
- wykorzystanie infografik, pocztówek muzycznych oraz materiałów dodatkowych w trakcie przekazywania wiadomości muzycznych;
- stwarzanie okazji do uczestniczenia w lokalnym życiu muzycznym środowiska (koncerty, festiwale, różnorodne przedstawienia muzyczne – baletowe, operowe, musicalowe);
- rozmowy, dyskusje na temat koncertów, obejrzanych przedstawień, imprez muzycznych, wysłuchanych utworów itd.

5. METODY I FORMY PRACY

Realizacja poszczególnych treści nauczania powinna się odbywać z wykorzystaniem następujących metod i form pracy:

- śpiewu,
- grania na instrumentach,
- ruchu przy muzyce,
- percepcji muzyki,
- tworzenia muzyki.

Wymienione metody można usystematyzować w przedstawiony poniżej sposób.

- **Metody percepcyjno-analityczne** są wykorzystywane przy pracy z kompozycją muzyczną, podczas samodzielnego słuchania i analizowania utworów lub widowisk muzycznych (np. dzieł operowych, baletów, musicali, filmów muzycznych). Mają na celu przedstawienie przez nauczyciela przykładów muzycznych ilustrujących wykładane treści oraz wzorów wykonywanych utworów, np. śpiewanej piosenki.
- **Metody odtwórcze** polegają przede wszystkim na naśladowaniu działań muzycznych zaprezentowanych przez nauczyciela, a także na samodzielnym odczytywaniu zapisu nutowego (piosenki, utworu instrumentalnego), wykonywaniu utworów. Zastosowanie tego rodzaju metod służy kształtowaniu i rozwijaniu muzycznych umiejętności ucznia w zakresie śpiewu, gry na instrumentach, wspólnego muzykowania.
- **Metody twórcze** wymagają kreatywnego rozwiązywania zadań wyznaczonych przez nauczyciela. Polegają m.in. na improwizacji, ruchu przy muzyce, tworzeniu muzyki (melodii, akompaniamentu). Metody te wykorzystuje się w celu rozwinięcia muzycznej wyobraźni uczniów – tworzą one odpowiednie warunki do samoekspresji muzycznej oraz twórczego muzykowania.
- **Metoda ekspozycji** – choć zbliżona do metody percepcyjno-analitycznej – pozwala uczniom na pełny, niemal „uroczysty” odbiór nie tylko dzieła muzycznego, lecz także filmu czy audycji telewizyjnej o tematyce muzycznej itp.
- **Metoda organizowania i rozwijania działalności muzycznej ucznia** (integrująca różnorodne metody pracy nauczyciela) stwarza młodym ludziom okazję do prezentowania umiejętności nabytych na lekcjach i poza nimi – przed koleżankami i kolegami, rodzicami itd. Chodzi tu o autentyczne muzykowanie przed publicznością: śpiew, grę na instrumentach oraz prezentacje ruchowo-taneczne i artystyczne.

Wykorzystywane na lekcjach formy pracy – indywidualna, grupowa i zbiorowa – powinny być dostosowane do specyfiki przedmiotu *muzyka* oraz do realizowanych na zajęciach metod, takich jak:

- rozmowa nauczająca (pogadanka);
- gry dydaktyczne;
- praca z tekstem źródłowym, np. z utworem do słuchania, nagraniem audiowizualnym, zapisem nutowym lub tekstem o tematyce związanej z przedmiotem;
- portfolio;
- burza mózgów;
- mapa mentalna;
- metoda projektu;
- metoda biograficzna;
- praca w grupach (uczenie się we współpracy);
- wycieczka;
- drama;
- debata „za” i „przeciw”;
- działania edukacyjne i artystyczne z użyciem narzędzi informatycznych, za pomocą których można pozyskiwać, selekcjonować, analizować i przetwarzać informacje (np. urządzenia do nagrywania i odtwarzania, multimedia, programy komputerowe, zasoby internetowe).

6. TREŚCI NAUCZANIA

Materiał nauczania zawarty w prezentowanym programie oraz w podręczniku *Lekcja muzyki* jest zgodny z podstawą programową.

W poszczególnych częściach serii „Lekcja muzyki” treści nauczania zostały podzielone na odrębne jednostki (materiał prezentowany w każdej z nich jest przewidziany do realizacji w ramach jednej godziny lekcyjnej). Zgodnie z założeniami w każdej klasie zaplanowano 30 tematów lekcji. Głównym czynnikiem determinującym rozkład materiału, a zarazem odzwierciedlającym strukturę podstawy programowej, jest spiralność. Polega ona na obudowywaniu poszczególnych zagadnień nowymi treściami w kolejnych latach nauki – bez niepotrzebnego powtarzania omówionej wcześniej tematyki.

W serii „Lekcja muzyki” kluczową zasadą określającą sposób realizacji treści nauczania jest pełna aktywność uczniów na zajęciach. Zakłada ona zdobywanie nowych wiadomości i umiejętności poprzez śpiew, muzykowanie, świadomy odbiór utworów oraz ruch przy muzyce.

Niemal do każdej lekcji dobrano piosenkę, utwór instrumentalny nawiązujący do omawianych zagadnień oraz przykład z literatury muzycznej do słuchania. Na szczególną uwagę zasługują piosenki edukacyjne, których treść, konstrukcja i aranżacja służą wprowadzeniu i utrwaleniu określonych terminów muzycznych.

Poszczególne jednostki lekcyjne rozpoczynają się modułem „Co będziemy dzisiaj robić?”. Jego zadaniem jest udzielenie odpowiedzi na pytania o tematykę zajęć, często spontanicznie zadawane przez uczniów przed lekcją, oraz wskazanie nauczycielowi celów do realizacji. Terminy poznawane przez uczniów są utrwalane dzięki modułowi „Muzyczny słowniczek”, który pojawia się na końcu niemalże każdej lekcji. Wiedza zawarta w poszczególnych partiach materiału jest podsumowywana, utrwalana oraz sprawdzana podczas cyklicznych „Warsztatów muzycznych”. W ich trakcie uczniowie powtarzają najważniejsze wiadomości z wykorzystaniem modułu „To już wiemy!”, a także wykonują zróżnicowane zadania warsztatowe, które umożliwiają powtórzenie i zapamiętanie omówionych wcześniej zagadnień.

Wybrane tematy zostały ponadto uatrakcyjnione dodatkowymi elementami: „Kartkami z kalendarza” i infografikami. Są to bogato ilustrowane materiały służące poszerzeniu wiedzy uczniów o zagadnienia wykraczające poza wymagania podstawy programowej. Mają one zaciekać młodych ludzi muzyką oraz zainspirować ich do samodzielnych poszukiwań.

Cyklicznie pojawiający się komiks w przyjazny i atrakcyjny dla uczniów sposób nawiązuje do wiadomości i umiejętności nabywanych przy omawianiu określonej partii materiału.

Materiał nauczania dla klas IV–VII szkoły podstawowej (seria „Lekcja muzyki”)

KLASA IV

Temat w ujęciu problemowym (do zapisania w dzienniku)	Materiał do realizacji	Podstawa programowa
1. Zaczynamy muzyczne przygody. Organizacja pracy	- podręcznik – wstęp i lekcja 1: „Zaczynamy muzyczne przygody” - komiks i kartka z kalendarza - <i>Piosenka na rozgrzewkę</i> - zabawa „Muzyczna powitanka” - taniec powitalny - „Muzyczny kontrakt”	I.1.1 I.1.3 I.3.1 II.1.1
2. Dźwięki gamy dobrze znamy. Gama C-dur, nazwy solmizacyjne dźwięków	- podręcznik – lekcja 2: „Dźwięki gamy dobrze znamy” - <i>Śpiewanka do-re-mi-fanka</i> - terminy: <i>gama, nazwy solmizacyjne</i>	I.1.1 I.1.3 I.1.6 I.4.4 II.1.1 II.2.1
3. Dźwięki i gesty. Fonogestyka i utrwalenie nazw solmizacyjnych	- podręcznik – lekcja 3: „Dźwięki i gesty” - piosenka <i>Jawor</i> - fonogestyka - utwór <i>Jesienne nutki</i> - zabawa „Jaworowi ludzie” - ćwiczenia przygotowujące do nauki gry na flecie	I.1.1 I.1.3 I.2.1 II.1.1 II.2.5
4. Muzyczne litery. Nazwy literowe dźwięków	- podręcznik – lekcja 4: „Muzyczne litery” - <i>Kot na klawiszach</i> - zapis nutowy gamy C-dur do zagrania na dzwoneczkach - nagranie: W.A. Mozart, <i>Bułęczka z masłem</i> - zabawa „Pchła na dzwoneczkach gra”	I.1.1 I.2.1 I.2.5 I.4.1 II.1.1 II.1.2 II.2.1
5. Porozmawiaj z echem, czyli głośno i cicho. Dynamika i jej podstawowe oznaczenia	- podręcznik – lekcja 5: „Porozmawiaj z echem, czyli głośno i cicho” - piosenka <i>Zabawy z echem</i> - schemat oznaczeń dynamicznych - zabawy: „Rytmiczne echo”, „Na znak dyrygenta”, „Leśne licho” - nagrania: J. Haydn, <i>Symfonia G-dur nr 94, cz. II</i> ; P. Czajkowski, <i>Marsz ołowianych żołnierzyków z baletu Dziadek do orzechów</i>	I.1.1 I.1.3 I.2.1 I.4.4 II.1.1 II.1.2 II.2.4

	<ul style="list-style-type: none"> - schematy przedstawiające chwytów fletowe: h^1, a^1, g^1 - zapis nutowy na flet melodii <i>Jesienne nutki</i> - termin <i>dynamika</i> 	
6. Śpiewamy pięknie dla naszych nauczycieli. Emisja głosu i dykcja. Piosenka <i>Czternastego października</i>	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 6: „Śpiewamy pięknie dla naszych nauczycieli” - piosenka <i>Czternastego października</i> - znak repetycji - ćwiczenia emisyjne i dykcyjne - terminy: <i>emisja głosu, dykcja</i> 	<p>I.1.1 I.1.3 I.2.1 II.1.1 II.1.2</p>
7. Warsztat muzyczny	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 7: „Warsztat muzyczny” - nagrania: A. Vivaldi, <i>Koncert skrzypcowy „Jesień”</i> z cyklu <i>Cztery pory roku</i>, cz. I; E. Grieg, <i>W grocie króla gór z I suity „Peer Gynt”</i> - zadania utrwalające wiadomości i umiejętności 	<p>I.2.1 I.4.1 I.4.4 II.1.2 III.3</p>
8. Z rytmem za pan brat. Wartości rytmiczne nut i pauz	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 8: „Z rytmem za pan brat” - komiks i kartka z kalendarza - piosenka <i>Poczuj rytm</i> - schemat przedstawiający wartości rytmiczne nut i pauz - partytura do wykorzystania w trakcie zabawy z piosenką - terminy: <i>rytm, pauza</i> 	<p>I.1.4 II.1.1 II.1.2 II.2.2</p>
9. Rytmiczne zabawy. Tataizacja i gestodźwięki	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 9: „Rytmiczne zabawy” - infografika z gestodźwiękami - partytura rytmiczna - terminy: <i>tataizacja, gestodźwięki, ostinato</i> 	<p>I.2.1 I.2.3 I.2.4 II.1.2 II.2.2 II.2.5</p>
10. Gdy piosenka szła z wojskiem. Muzyka wojskowa i piosenki ułańskie	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 10: „Gdy piosenka szła z wojskiem” - piosenka <i>Przybyli ułani</i> - partytura: akompaniament perkusyjny do piosenki - nagranie: wybrany marsz wojskowy - schemat przedstawiający chwytów fletowe: e^1, f^1 - zapis melodii na flet 	<p>I.1.1 I.1.3 I.1.5 I.2.1 I.4.4 II.2.1 II.2.2 II.2.4</p>
11. <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> i symbole narodowe	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 11: „<i>Mazurek Dąbrowskiego</i> i symbole narodowe” - hymn Polski - infografika „Polskie symbole narodowe” - schematy przedstawiające chwytów fletowe: c^1, d^1, c^2 - zapis melodii na flet - infografika „Z wizytą w Będominie” - terminy: <i>hymn, hymn narodowy</i> 	<p>I.1.2 I.2.1 I.4.1 c I.4.3 II.1.1 II.2.1 II.2.2 II.2.4</p>
12. Warsztat muzyczny	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 12: „Warsztat muzyczny” 	<p>I.1.1</p>

	- zadania utrwalające wiadomości i umiejętności	I.2.1 I.2.3 I.2.5 II.1.1 II.1.2 III.3
13. Świąteczne tradycje w naszych domach. Kolęda <i>Lulajże, Jezuniu</i>	- podręcznik – lekcja 13: „Świąteczne tradycje w naszych domach” - komiks i kartka z kalendarza - piosenka <i>Nie miały aniołki</i> - nagranie: F. Chopin, <i>Scherzo h-moll</i> - kolęda <i>Lulajże, Jezuniu</i> - termin <i>kolęda</i>	I.1.1 I.1.3 I.3.3 I.4.1 I.4.3 I.4.4 II.1.1 II.1.2 III.1
14. Kolędy polskie. Śpiewanie i granie	- podręcznik – lekcja 14: „Kolędy polskie” - zapis nutowy kolęd: <i>Przybieżeli do Betlejem, Jezus malusieńki</i> - akompaniament do kolędy <i>Jezus malusieńki</i> - schemat przedstawiający chwyt fletowy <i>gis</i> ¹ - infografika „Polskie zwyczaje bożonarodzeniowe” - termin <i>pastorałka</i>	I.1.1 I.1.3 I.2.1 II.1.1 II.1.2 II.2.1 II.2.2 II.2.3 II.2.4
15. Zima dźwiękiem malowana. Barwa dźwięku. Głosy wokalne	- podręcznik – lekcja 15: „Zima dźwiękiem malowana” - piosenka <i>Zima</i> - nagrania: L. Mozart, <i>Sanna z Symfonii dziecięcej</i> ; przykłady brzmienia głosów wokalnych - zabawa „Kto zaśpiewał?” - schemat przedstawiający podział głosów wokalnych - terminy: <i>barwa dźwięku, głosy wokalne (sopran, alt, tenor, bas)</i>	I.1.1 I.1.3 I.2.1 I.3.1 I.3.3 I.4.1 I.4.2 b I.4.3 I.4.4 II.1.1 II.1.2 II.3.2
16. Dla babci i dziadka. Śpiewamy i gramy	- podręcznik – lekcja 16: „Dla babci i dziadka” - nagrania: S. Moniuszko, <i>Mazur z opery Halka</i> ; J.F. Haendel, <i>Alleluja z oratorium Mesjasz</i> ; E. Grieg, <i>Poranek z I suity „Peer Gynt”</i> - <i>Piosenka dla babci i dziadka</i> - schemat prezentujący akompaniament perkusyjny do <i>Piosenki dla babci i dziadka</i> - partytura rytmiczna do utworu <i>Taniec śnieżynek</i>	I.1.1 I.1.3 I.2.1 I.2.3 I.2.4 I.4.1 I.4.3 I.4.4 II.1.1 II.1.2
17. Zabawy z piosenką. Forma AB i jej przykłady	- podręcznik – lekcja 17: „Zabawy z piosenką” - <i>Śpiewanka o piosence</i> - nagranie: Anonim, <i>Szewczyk idzie po ulicy</i> ,	I.1.1 I.1.3 I.4.1 I.4.2 c

	<p><i>szydełka nosząc</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - zabawa „Szybko, szybko! Raz i dwa!” - terminy: <i>refren, zwrotka, forma AB</i> 	<p>I.4.4 II.1.1</p>
18. Warsztat muzyczny	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 18: „Warsztat muzyczny” - zadania utrwalające wiadomości i umiejętności - nagranie: A. Vivaldi, <i>Koncert skrzypcowy „Zima”</i> z cyklu <i>Cztery pory roku, cz. II</i> 	<p>I.1.1 I.2.1 I.4.1 I.4.2 c I.4.4 II.1.1 II.1.2 II.2.1 II.2.2 II.2.4 II.3.2 III.3</p>
19. Instrumenty perkusyjne. Podział i brzmienie	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 19: „Instrumenty perkusyjne” - komiks i kartka z kalendarza - partytura utworu <i>Etiudka rytmiczna</i> - schemat prezentujący podział instrumentów perkusyjnych - fotografie przedstawiające instrumenty perkusyjne - nagranie: przykłady brzmienia wybranych instrumentów perkusyjnych - termin <i>instrumenty perkusyjne</i> 	<p>I.2.1 I.4.1 I.4.2 a I.4.4 II.1.1 II.1.2 II.2.2 II.3.1 III.3</p>
20. Dzieciństwo Fryderyka Chopina	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 20: „Dzieciństwo Fryderyka Chopina” - piosenka <i>Muzyczne echo Warszawy</i> - nagranie: F. Chopin, <i>Polonez g-moll, op. posth.</i> - infografika „Z albumu Pani Justyny: Fryderyk Chopin – cudowne dziecko” 	<p>I.1.1 I.1.3 I.4.1 I.4.3 I.4.4 II.1.1 II.1.2 II.2.4 II.3.1 II.6 II.7 III.1 III.3</p>
21. Ludowa zabawa. Narodowe tańce polskie: mazur	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 21: „Ludowa zabawa” - piosenka <i>Uciekła mi przepióreczka</i> - zabawa „Przepióreczka” - nagrania: mazur ludowy; S. Moniuszko, <i>Mazur</i> z opery <i>Halka</i> - schemat rytmiczny - terminy: <i>folklor, polskie tańce narodowe, mazur</i> 	<p>I.1.1 I.1.3 I.3.3 I.4.1 d I.4.2 d I.4.3 I.4.4 II.1.1 II.1.2 II.5.1 III.3</p>

22. Warsztat muzyczny	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 22: „Warsztat muzyczny” - zadania utrwalające wiadomości i umiejętności - zapis melodii <i>Pojedziemy na łów</i> – do zagrania na flecie 	<ul style="list-style-type: none"> I.1.1 I.2.1 I.4.2 d II.1.1 II.1.2 II.5.1 II.6 II.7 III.5
23. Muzyczne powitanie wiosny	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 23: „Muzyczne powitanie wiosny” - komiks i kartka z kalendarza - piosenka <i>Wszystko kwitnie wkoło</i> - nagranie: L. Mozart, <i>Marsz z Symfonii dziecięcej</i> - zabawa „Z gaikiem idziemy” - partytura utworu <i>Ptasi koncert</i> 	<ul style="list-style-type: none"> I.1.1 I.1.3 I.2.1 I.2.4 I.2.5 I.4.4 II.1.1 II.1.2 II.2.2
24. Wielkanoc. Tradycje wielkanocne: zwyczaje i obrzędy	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 24: „Wielkanoc” - nagranie: J.F. Haendel, <i>Alleluja</i> z oratorium <i>Mesjasz</i> - <i>Wielkanocna piosenka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> I.1.1 I.1.3 I.4.1 I.4.4 II.1.1 II.1.2 II.2.4 III.1 III.4
25. Dzień Ziemi. Muzyka i ekologia. Piosenka <i>Ekorock</i>	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 25: „Dzień Ziemi” - piosenka <i>Ekorock</i> - schematy rytmiczne do realizacji na „instrumentach ekologicznych” - nagranie: E. Grieg, <i>Poranek z I suit</i>y „<i>Peer Gynt</i>” 	<ul style="list-style-type: none"> I.1.1 I.1.3 I.2.1 I.2.4 I.2.5 I.4.1 I.4.4 II.1.1 II.1.2 III.1
26. Majowe święta Polaków. Kropka przy nucie	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 26: „Majowe święta Polaków” - piosenka <i>Polska flaga</i> - terminy: <i>kropka przy nucie, rytm punktowany</i> 	<ul style="list-style-type: none"> I.1.1 I.1.3 I.2.1 I.2.3 I.4.3 II.1.1 II.1.2 II.2.2 III.3
27. Warsztat muzyczny	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 27: „Warsztat muzyczny” - zadania utrwalające wiadomości i umiejętności - nagrania: A. Vivaldi, <i>Koncert skrzypcowy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> I.1.1 I.2.1 I.3.1 I.4.4

	„ <i>Wiosna</i> ” z cyklu <i>Cztery pory roku</i> , cz. I; N. Rimski-Korsakow, <i>Lot trzmiela</i> z opery <i>Bajka o carze Saltanie</i>	II.1.1 II.1.2 III.1 III.3
28. Dla Ciebie, mamo, dla Ciebie, tato. Śpiewamy i gramy	- podręcznik – lekcja 28: „Dla Ciebie, mamo, dla Ciebie, tato” - komiks i kartka z kalendarza - Piosenka <i>Dla Ciebie, Mamo</i> - <i>Piosenka dla taty</i> - zapis nutowy na flet <i>Utworu dla taty</i> - nagranie: A. Vivaldi, <i>Koncert skrzypcowy „Lato”</i> z cyklu <i>Cztery pory roku</i> , cz. II	I.1.1 I.1.3 I.2.1 I.2.5 I.4.1 I.4.4 II.1.1 II.1.2 III.1
29. Niech żyją wszystkie dzieci! Piosenki i zabawy dzieci z różnych stron świata	- podręcznik – lekcja 29: „Niech żyją wszystkie dzieci!” - piosenka <i>Kolorowe dzieci</i> - zabawa „Pingwinek” - zapisy nutowe piosenek dziecięcych z różnych stron świata: <i>Piosenka z Afryki, Sakura</i>	I.1.1 I.1.5 I.1.6 I.2.1 I.2.3 I.2.5 I.3.1 I.3.3 II.1.1 II.1.2
30. Muzykujemy wakacyjnie! Muzykowanie na pożegnanie. Szanty	- podręcznik – lekcja 30: „Muzykujemy wakacyjnie!” - piosenka <i>Morskie opowieści</i> - zabawa „Wilki morskie” - zapis nutowy akompaniamentu do piosenki - termin <i>szanta</i>	I.1.1 I.1.3 I.2.1 I.2.3 I.2.4 I.2.5 I.4.1 I.4.4 II.1.1 II.1.2 II.2.1 II.2.2 II.2.4

KLASA V

Temat w ujęciu problemowym (do zapisania w dzienniku)	Materiał do realizacji	Podstawa programowa
1. Na dobry początek. Organizacja pracy na lekcjach muzyki w klasie piątej	- podręcznik – wstęp „Co nowego w podręczniku?” oraz lekcja 1: „Na dobry początek” - komiks i kartka z kalendarza - piosenka <i>Powakacyjny blues</i> - schemat akompaniamentu rytmicznego do piosenki - zabawa „Wakacyjne wspomnienia dźwiękowe”	I.1.1 I.1.3 I.1.5 I.1.6 I.3.3 II.1.1 II.1.2
2. Przedtakt i tajemnicze muzyczne znaki. Zastosowanie przedtaktu, repetycji, volty, <i>da capo al fine</i> i fermaty	- podręcznik – lekcja 2: „Przedtakt i tajemnicze muzyczne znaki” - piosenka <i>Na wędrownkę</i> - zapis nutowy utworu <i>Na skrót</i> - terminy: <i>przedtakt, repetycja, volta, da capo al fine,</i> <i>fermata</i>	I.1.1 I.1.3 I.2.1 II.1.1 II.1.2 II.2.1 II.2.2 II.2.3
3. Okresowa budowa utworu muzycznego – zdania muzyczne	- podręcznik – lekcja 3: „Okresowa budowa utworu muzycznego” - piosenka prezentująca budowę okresową i utwór <i>Włazł kotek na płótek</i> - zapis nutowy utworu o budowie okresowej - schemat przedstawiający budowę okresową utworu muzycznego - zapis nutowy utworów w formie okresu muzycznego – do śpiewania i do zagrania - terminy: <i>poprzednik, następnik, zdanie muzyczne,</i> <i>okres muzyczny</i>	I.1.1 I.1.3 I.1.5 I.2.1 I.2.4 I.2.5 I.4.2 c II.1.1 II.1.2 II.2.1 II.2.2
4. Muzyka w roli głównej	- podręcznik – lekcja 4: „Muzyka w roli głównej” - funkcje i zadania filharmonii - <i>Kodeks melomana</i> , czyli zasady <i>savoir-vivre</i> ’u podczas słuchania muzyki - festiwale i koncerty - termin: <i>recital</i>	I.4.1 a I.4.2 e I.4.3 I.4.4 II.1.1 II.1.2 II.2.1 II.2.2 II.3.3 II.6 III.1 III.2
5. Dla nauczycieli. Pieśni okolicznościowe w układzie wielogłosowym	- podręcznik – lekcja 5: „Dla nauczycieli” - piosenka <i>Nauczycielom</i> - kanon <i>Wiwat szkoła i nauczyciele</i> - nagranie: H. Mancini, <i>Różowa Pantera</i> - zabawa „Na lekcji muzyki” - partytura utworu <i>Sto lat</i>	I.1.1 I.1.3 I.2.1 I.2.4 II.1.1 II.1.2

	- kartka z kalendarza: „Chopin – nauczyciel muzyki”	II.2.1 II.2.2 III.1
6. Warsztat muzyczny	- podręcznik – lekcja 6: „Warsztat muzyczny” - zadania utrwalające wiadomości i umiejętności	I.1.1 I.1.3 I.2.1 I.4.4 I.4.1 I.4.2 c I.4.3 II.1.1 II.1.2 II.2.1 II.2.2 II.2.4
7. Wolno, szybciej, coraz szybciej. Tempo w muzyce i jego rodzaje	- podręcznik – lekcja 7: „Wolno, szybciej, coraz szybciej...” - komiks i kartka z kalendarza - utwór rytmiczny <i>Rapowanka</i> - tabela „Rodzaje tempa” - nagrania: A. Chaczaturian, <i>Taniec z szablami</i> z baletu <i>Gajane</i> ; E. Grieg, <i>Poranek</i> z I suitry <i>Peer Gynt</i> ; C. Debussy, <i>Światło księżycy</i> - śpiewanka <i>Metronom</i> - zabawa „Wolno, szybciej, coraz szybciej...” - terminy: <i>tempo</i> , <i>agogika</i>	I.1.1 I.1.5 I.2.1 I.2.3 I.3.1 I.3.3 I.4.4 I.4.1 I.4.2 II.1.1 II.1.2 II.2.1 II.2.2 II.2.3 II.2.4 III.1
8. Formy ABA i ABA ₁ . Trzyczęściowe formy muzyczne ABA i ABA ₁	- podręcznik, lekcja 8: „Formy ABA i ABA ₁ ” - <i>Śpiewanka ABA</i> - zabawa „Tańczymy walca ABA” - nagranie: F. Chopin, <i>Walc Des-dur</i> , op. 64 - terminy: <i>forma ABA</i> , <i>forma ABA₁</i>	I.1.1 I.1.5 I.1.6 I.2.1 I.3.3 I.4.4 I.4.1 I.4.2 c I.4.3 II.1.2 II.2.1 II.2.2 III.1
9. Metrum, czyli miara. Metrum utworu muzycznego. Znaki chromatyczne	- podręcznik – lekcja 9: „Metrum, czyli miara” - piosenka <i>Niezła sztuczka</i> - nagrania: P. Czajkowski, <i>Pas de quatre</i> z baletu <i>Dziadek do orzechów</i> ; C. Saint-Saëns, <i>Słoń</i> z cyklu <i>Karnawał zwierząt</i> - zapis nutowy utworu <i>Chińska melodia</i>	I.1.1 I.1.3 I.4.4 I.4.1 I.4.3 II.1.1

	- terminy: <i>metrum, akcent, takt, znaki chromatyczne (krzyżyk, bemol, kasownik)</i>	II.1.2 II.2.2 III.1
10. <i>Dzisiaj wielka jest rocznica... Pieśni żołnierskie i legionowe</i>	- podręcznik – lekcja 10: „ <i>Dzisiaj wielka jest rocznica...</i> ” - piosenki: <i>Pierwsza Brygada, Piechota</i> - partytura – akompaniament perkusyjny - infografika „ <i>Polskie pieśni patriotyczne</i> ” - kartka z kalendarza: „ <i>Polityk i muzyk</i> ”	I.1.1 I.1.3 I.1.5 I.2.1 I.2.4 I.4.1 I.4.3 II.1.1 II.1.2 II.2.1 II.2.2 II.2.4 III.2
11. <i>Andrzejkowe tradycje, zwyczaje i zabawy. Nauka piosenki A idźże, chodaczku</i>	• podręcznik – lekcja 11: „ <i>Andrzejkowe tradycje, zwyczaje i zabawy</i> ” • piosenka <i>A idźże, chodaczku</i> • akompaniament do piosenki <i>A idźże, chodaczku</i> • zabawa „ <i>Muzyczne wróżby andrzejkowe</i> ”	I.1.1 I.1.3 I.2.4 I.3.3 II.1.2 II.2.1 II.2.2 III.4
12. <i>Warsztat muzyczny</i>	- podręcznik – lekcja 12: „ <i>Warsztat muzyczny</i> ” - zadania utrwalające wiadomości i umiejętności - nagrania: J. Haydn, <i>Symfonia G-dur „Z uderzeniem w kocioł”</i> , nr 94, cz. II <i>Andante</i> ; Wacław z Szamotuł, <i>Już się zmierzcha</i> ; W. Lutosławski, <i>Mała suita</i> , cz. II <i>Hurra polka</i>	I.1.1 I.1.3 I.1.5 I.1.6 I.2.1 I.2.3 I.2.4 I.2.5 I.3.1 I.3.3 I.4.1 I.4.2 c I.4.3 II.1.1 II.1.2 II.2.1 II.2.2 II.2.4 III.1 III.3
13. <i>Zwyczaje i tradycje bożonarodzeniowe. Polskie tradycje związane z Bożym Narodzeniem. Wykonywanie</i>	- podręcznik – lekcja 13: „ <i>Zwyczaje i tradycje bożonarodzeniowe</i> ” - komiks i kartka z kalendarza - kartka z kalendarza: „ <i>Piosenki bożonarodzeniowe</i> ” - piosenka <i>Święta, święta, święta</i> - partytura kolędy <i>Przybieżeli do Betlejem</i>	I.1.1 I.1.3 I.2.1 I.3.2 I.4.1 I.4.2 d

utworów bożonarodzeniowych	- zapis nutowy pastorałki <i>W dzień Bożego Narodzenia</i> - terminy: <i>kolęda, pastorałka</i>	I.4.3 II.1.1 II.1.2 II.2.1 II.2.2 II.2.4 III.3.
14. <i>Kolędować małemu...</i> – kolędy i pastorałki. Wspólne kolędowanie	- podręcznik – lekcja 14: „ <i>Kolędować małemu...</i> – kolędy i pastorałki” - zapis nutowy kolędy <i>Bóg się rodzi</i> - partytura pastorałki <i>Oj, Maluśki</i> - nagrania: kolędy <i>Jezus malusienki, Z narodzenia Pana, Bóg się rodzi</i> - infografika „Zwyczaj bożonarodzeniowe sąsiadów Polski” - terminy: <i>jasełka, triola</i>	I.1.1 I.1.3 I.2.5 I.4.1 I.4.3 II.1.1 II.1.2 II.2.1 II.2.2 II.2.4 III.3
15. W zimowym nastroju. Nastrój w muzyce	- podręcznik – lekcja 15: „W zimowym nastroju” - piosenka <i>Maluje zima</i> - nagrania: A. Vivaldi, <i>Koncert skrzypcowy „Zima”</i> z cyklu <i>Cztery pory roku</i> , cz. II; S. Moniuszko, <i>Bajka</i> - zabawa „Jaki to nastrój?”	I.1.1 I.1.3 I.4.1 I.4.3 I.4.4 II.1.1 II.1.2 II.2.1 II.2.2 III.1
16–17. Usprawiedliwione spóźnienie, czyli kanon. Forma kanonu. Chwyty fletowy c^2	- podręcznik – lekcje 16 i 17: „Usprawiedliwione spóźnienie, czyli kanon” - piosenka <i>Mały kanon</i> - schemat graficzny kanonu - nagranie: S. Moniuszko, kanon <i>Wlazł kotek na płotek</i> - schemat prezentujący chwyt fletowy c^2 - terminy: <i>głos, muzyka wielogłosowa, unisono, polifonia, kanon</i>	I.1.1 I.1.3 I.2.1 I.4.2 c, e II.1.1 II.1.2 II.3.3
18. Warsztat muzyczny	- podręcznik – lekcja 18: „Warsztat muzyczny” - zadania utrwalające wiadomości i umiejętności - nagrania: J.S. Bach, <i>Aria na strunie G</i> ; G. Fuhlich, <i>Śmiejący się puzon</i> ; M. Musorgski, <i>Noc na Łysej Górze</i> ; H. Mancini, <i>Różowa Pantera</i>	I.1.1 I.1.3 I.2.1 I.2.5 I.4.1 I.4.2 c II.1.1 II.1.2 II.3.3 III.1 III.3
19. Na wielu strunach – instrumenty strunowe.	- podręcznik – lekcja 19: „Na wielu strunach – instrumenty strunowe”	I.1.1 I.1.3

<p>Podział instrumentów strunowych oraz muzyka kameralna</p>	<ul style="list-style-type: none"> - komiks i kartka z kalendarza - piosenka <i>Dziękuję, panie Fortepianie</i> - zdjęcia instrumentów strunowych szarpanych, smyczkowych, uderzanych - infografika „Muzyka kameralna” - nagrania: przykłady brzmienia wybranych instrumentów strunowych; P. Czajkowski, uwertura do baletu <i>Jeziro łabędzie</i>; J. Strauss syn, <i>Pizzicato polka</i>; H. Wieniawski, <i>Kujawiak a-moll</i>; C. Saint-Saëns, <i>Słoń</i> z cyklu <i>Karnawał zwierząt</i>; F. Chopin, <i>Etiuda c-moll</i> „<i>Rewolucyjna</i>”, op. 10, nr 12 - zabawa „Zagrajmy pizzicato” - termin: <i>muzyka kameralna</i> 	<p>I.2.1 I.2.4 I.2.5 I.4.1 I.4.2 a I.4.3 II.1.1 II.1.2 II.2.1 II.2.2 II.3.1 III.1</p>
<p>20. Młodość Fryderyka Chopina. Życie i twórczość Chopina do roku 1830</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 20: „Młodość Fryderyka Chopina” - piosenka <i>Gdy Chopin grał</i> - zapis nutowy utworu <i>Wiosna</i> - nagrania: F. Chopin, <i>Mazurek D-dur</i>, op. 33, nr 2; F. Chopin, <i>Koncert fortepianowy e-moll</i>, op. 11, cz. II - termin <i>mazurek</i> - Kartka z kalendarza. Z albumu pani Justyny: „Fryderyk Chopin – lata młodości i nauki” 	<p>I.1.1 I.1.3 I.2.1 I.4.1 I.4.3 I.4.4 II.1.1 II.1.2 II.2.1 II.2.2 II.6 II.7 III.1 III.3</p>
<p>21. Na ludową nutę. Polska muzyka ludowa i jej wykonawcy. Narodowe tańce polskie: krakowiak</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik, lekcja 21: „Na ludową nutę” - piosenka <i>Krakowiaczek jeden</i> - nagranie: krakowiak ludowy - fotografie przedstawiające instrumenty ludowe oraz kapelę ludową - terminy: <i>synkopa, polskie tańce narodowe, kapela</i> 	<p>I.1.1 I.1.3 I.3.2 I.4.1 I.4.2 e I.4.3 I.4.4 II.1.1 II.1.2 II.5.1 III.1 III.3 III.4</p>
<p>22. Muzyka źródeł w Europie i na świecie. Folklor muzyczny różnych zakątków świata. Nauka piosenek: <i>Santa Lucia</i>, <i>Gong</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik, lekcja 22: „Muzyka źródeł w Europie i na świecie” - piosenki: <i>Santa Lucia</i>, <i>Gong</i> - nagrania: ludowa muzyka hiszpańska – fandango, muzyka włoska – tarantela, muzyka afrykańska, muzyka chińska, muzyka peruwiańska, <i>Wiązanka melodii meksykańskich</i>, <i>Piosenka dla Jane</i> (styl country), <i>Wiązanka tańców irlandzkich</i> - infografika: „Muzyka źródeł” 	<p>I.1.1 I.1.3 I.4.1 I.4.3 I.1.5 II.4.2 III.5</p>

	- termin <i>pentatonika</i>	
23. Śpiewajmy razem – zespoły wokalne. Wykonawcy muzyki wokalne, zespoły kameralne, rodzaje chórów	- podręcznik – lekcja 23: „Śpiewajmy razem – zespoły wokalne” - piosenka <i>Solo, w chórze czy w duecie?</i> - infografika „Wykonawcy muzyki wokalnej” - nagrania: Waclaw z Szamotuł, <i>Już się zmierzcha</i> ; S. Moniuszko, <i>Mazur</i> z opery <i>Halka</i> - zabawa „Rozśpiewane zwierzęta” - terminy: <i>muzyka wokalna, solista, zespół wokalny, chór, a cappella</i>	I.1.1 I.1.3 I.4.1 I.4.2 e I.4.3 I.4.4 II.1.1 II.1.2 II.3.3 III.1 III.3
24. Pisanki i palmy. Tradycje oraz zwyczaje wielkopostne i wielkanocne	- podręcznik – lekcja 24: „Pisanki i palmy” - piosenki: <i>Wieziemy tu kogucika</i> i <i>Gaiczek</i> - infografika „Zwyczaje wielkanocne” - kartka z kalendarza: „Muzyka na Wielkanoc”	I.1.1 I.1.3 I.4.1 I.4.3 II.1.1 II.1.2 II.2.1 II.2.2 III.3 III.4
25. Warsztat muzyczny	- podręcznik – lekcja 25: „Warsztat muzyczny” - zadania utrwalające wiadomości i umiejętności - nagranie: Anonim, <i>Szewczyk idzie po ulicy, szydełka noszą</i>	I.1.1 I.1.3 I.4.1 I.4.2 a, e I.4.3 II.1.1 II.1.2 II.3.1 II.6 II.7 III.3
26. Muzyka i przyroda. Muzyka ilustracyjna i muzyka programowa	- podręcznik – lekcja 26: „Muzyka i przyroda” - komiks i kartka z kalendarza - piosenka <i>Mokro</i> - nagrania: E. Grieg, <i>Poranek z I suity „Peer Gynt”</i> ; N. Rimski-Korsakow, <i>Lot trzmiela</i> z opery <i>Bajka o carze Saltanie</i> ; L.C. Daquin, <i>Kukułka</i> ; M. Musorgski, <i>Noc na Łysej Górze</i> ; C. Saint-Saëns, <i>Słoń</i> z cyklu <i>Karnawał zwierząt</i> - terminy: <i>muzyka programowa, muzyka ilustracyjna</i>	I.2.1 I.2.4 I.2.5 I.4.1 I.4.3 I.4.4 II.1.1 II.1.2 III.1 III.3
27. Na majówkę. Zabawy muzyczne z gestodźwiękami i instrumentami perkusyjnymi	- podręcznik – lekcja 27: „Na majówkę” - piosenka <i>Na majówkę</i> - partytura – akompaniament do piosenki - utwór instrumentalny <i>Majówkowa poleczka</i> - zabawy: „Utwór jak puzzle”, „Zgadnij, gdzie jesteśmy”, „My tańczymy, gra kapela”	I.1.1 I.1.3 I.1.5 I.1.6 I.2.1 I.2.4 I.2.5

		I.3.1 I.3.3 II.1.1 II.1.2 II.2.1 II.2.2 II.2.4
28. O rodzinie w rytmie rock and rolla. Rock and roll. Tworzenie portretów dźwiękowych	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 28: „O rodzinie w rytmie rock and rolla” - piosenka <i>Familijny rock and roll</i> - akompaniament instrumentalny do piosenki - zabawa „Muzyczny portret rodzinny” - nagranie: E. Jones, <i>Cool, cool rocker</i> - kartka z kalendarza: „Muzykujące rodziny” 	I.1.1 I.1.3 I.3.3 I.4.3 I.4.4 II.1.1 II.1.2 II.3.1
29. Przy ognisku, czyli o akompaniamencie. Funkcja i rodzaje akompaniamentu	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 29: „Przy ognisku, czyli o akompaniamencie” - piosenki: <i>Plonie ognisko w lesie, Stokrotka</i> - partytura utworu <i>Stokrotka</i> - nagrania: ludowa muzyka afrykańska; S. Joplin, <i>Ragtime klonowego liścia</i> - terminy: <i>akompaniament, burdon</i> 	I.1.1 I.1.3 I.1.5 I.2.1 I.2.4 I.4.2 e II.1.1 II.1.2 II.2.1 II.2.2 II.2.4 III.1
30. Wakacje! Muzyczny kwiz – klasowa gra dydaktyczna sprawdzająca wiedzę muzyczną	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 30: „Wakacje!” - piosenka <i>Na wakacje</i> - zabawa „Muzyczny kwiz” 	I.1.1 I.1.3 I.1.6 I.2.1 I.2.5 I.4.2 d I.4.3 II.1.1 II.1.2 II.2.1 II.2.2 II.7

KLASA VI

Temat w ujęciu problemowym (do zapisania w dzienniku)	Materiał do realizacji	Podstawa programowa
1. Ostatnie letnie wyprawy. Organizacja pracy w klasie 6. Nauka kroku podstawowego cza-czy	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – wstęp „Nowe elementy w podręczniku” oraz lekcja 1: „Ostatnie letnie wyprawy” - komiks i kartka z kalendarza - piosenka <i>Cza-cza na koniec lata</i> - schemat przedstawiający krok podstawowy cza-czy 	<ul style="list-style-type: none"> I.1.1 I.1.3 I.3.2 I.3.3 II.1.1 II.1.2 II.2.1 II.2.2 II.4.3
2. Dobrze z piosenką wędrować. Piosenki turystyczne i ich wykonawcy	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 2: „Dobrze z piosenką wędrować” - piosenki: <i>Lubię podróże, Jak dobrze nam zdobywać góry</i> - infografika „Piosenka turystyczna” 	<ul style="list-style-type: none"> I.1.1 I.1.3 I.1.5 I.1.6 I.2.1 I.2.4 I.2.5 I.3.1 II.1.1 II.1.2 II.2.1 II.2.2 II.2.4
3. Muzyczny ping-pong – artykulacja. Sposoby wydobywania dźwięku i ich oznaczenia muzyczne	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 3: „Muzyczny ping-pong – artykulacja” - piosenka <i>Raz staccato, raz legato – co ty na to?</i> - zabawa „Muzyczny ping-pong” - tabela „Rodzaje artykulacji” - nagrania: G. Fuhlich, <i>Śmiejący się puzon</i>; V. Monti, <i>Czardasz</i>; J. Strauss, <i>Pizzicato polka</i> - zapis nutowy utworu <i>Kukuleczka</i> - termin <i>artykulacja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> I.1.1 I.1.3 I.2.1 I.3.1 I.3.3 I.4.1 I.4.4 II.1.1 II.1.2 II.2.1 II.2.2 II.2.4 II.4.2 III.1
4. Na okrągło. Budowa ronda	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik, lekcja 4: „Na okrągło” - piosenka <i>Na okrągło</i> - zabawa „Rondo taneczne” - schemat prezentujący formę ronda - nagranie: W.A. Mozart, <i>Marsz turecki z Sonaty A-dur, KV 331</i> - zapis nutowy utworu <i>Minirondo</i> - terminy: <i>rondo, refren, kuplet</i> 	<ul style="list-style-type: none"> I.1.1 I.1.3 I.1.5 I.1.6 I.2.1 I.2.4 I.2.5 I.3.3

		I.4.1 I.4.4 II.1.1 II.1.2 II.2.1 II.2.2 II.2.4 II.4.2 c II.4.3 III.1
5. Naszym nauczycielom. Z dedykacją dla nauczycieli	- podręcznik – lekcja 5: „Naszym nauczycielom” - piosenka <i>Pięknie żyć</i> - zapis nutowy fragmentu utworu <i>Marsz triumfalny</i> (z opery <i>Aida</i>) – do grania na instrumencie melodycznym - nagranie: P. Czajkowski, uwertura z baletu <i>Jezioro łabędzie</i> - termin <i>triola</i>	I.1.1 I.1.3 I.1.5 I.2.1 I.2.4 II.1.1 II.1.2 III.1
6. Warsztat muzyczny	- podręcznik – lekcja 6: „Warsztat muzyczny” - zadania utrwalające wiadomości i umiejętności	I.1.5 I.1.6 I.2.1 I.2.4 I.2.5 I.4.1 I.4.2 II.1.1 II.1.2 II.2.1 II.2.2 II.4.3 III.3
7–8. Muzyka średniowiecza i renesansu. Podstawowe wiadomości o muzyce średniowiecznej i renesansowej	- podręcznik – lekcje 7 i 8: „Muzyka średniowiecza i renesansu” - komiks i kartka z kalendarza - psalm <i>Nieście chwałę, mocarze</i> - nagrania: <i>Bogurodzica</i> ; brzmienie liry korbowej i lutni; Wacław z Szamotuł, <i>Już się zmierzcha</i> ; Anonim, <i>Szewczyk idzie po ulicy, szydelka nosząc</i> - oś czasu: średniowiecze i renesans - zdjęcia i ilustracje przedstawiające instrumenty używane w średniowieczu i renesansie - infografika „Złoty wiek muzyki polskiej” - termin <i>psalm</i>	I.1.1 I.1.3 I.2.1 I.4.1 II.1.1 II.1.2 II.2.1 II.2.2 II.4.2 II.4.3 II.6 II.7 III.1 III.3
9. Elementy muzyki. Podsumowanie wiadomości na temat rytmu, melodii, dynamiki, tempa,	- podręcznik – lekcja 9: „Elementy muzyki” - <i>Piosenka plemienia Tiki-Tonga</i> - zabawa „Tiki-Tonga” - nagrania: W.A. Mozart, <i>Bułeczka z masłem</i> ; G. Berthold, <i>Duet kotów z wykorzystaniem melodii</i>	I.1.5 I.1.6 I.2.1 I.2.4 I.3.3

barwy, harmonii i formy muzycznej	z opery G. Rossiniego; A. Chaczaturian, <i>Taniec z szablami</i> z baletu <i>Gajane</i> ; J. Haydn, <i>Symfonia G-dur „Z uderzeniem w kocioł”</i> , nr 94, cz. II <i>Andante</i> ; F. Chopin, <i>Preludium e-moll</i> , op. 28, nr 4; S. Moniuszko, kanon <i>Wlazł kotek na płotek</i> - melodia <i>Instrumentalne Tiki-Tonga</i> na flet i dzwonki - terminy: <i>elementy muzyki, harmonia, forma muzyczna</i>	I.4.1 II.1.1 II.1.2 II.2.1 II.2.2 II.2.4 II.4.3 III.1 III.3
10–11. Piosenki żołnierskie i powstańcze	- podręcznik – lekcje 10 i 11: „Piosenki żołnierskie i powstańcze” - piosenki: <i>Echo dawnej piosenki, Warszawskie dzieci</i> - melodia piosenki <i>Serce w plecaku</i> do zagrania	I.1.1 I.1.3 I.1.5 I.2.1 I.2.4 I.4.1 II.1.1 II.1.2 II.4.3
12. Warsztat muzyczny	- podręcznik – lekcja 12: „Warsztat muzyczny” - zadania utrwalające wiadomości i umiejętności	I.1.5 I.2.1 I.2.4 I.4.1 I.4.2 II.1.1 II.1.2 II.2.1 II.2.2 II.2.4 II.4.3 III.3
13. Piosenki bożonarodzeniowe. Zwyczaje i tradycje bożonarodzeniowe w wybranych krajach	- podręcznik – lekcja 13: „Piosenki bożonarodzeniowe” - komiks i kartka z kalendarza - zapis nutowy melodii kolędy <i>El Noi de la Mare</i> - infografika „Bożonarodzeniowe tradycje różnych krajów Europy” - piosenka <i>Jingle bells</i>	I.1.1 I.4.1 II.1.2 II.2.1 II.2.2 II.2.4 II.4.3 III.3
14. Kolędujemy wszyscy razem. Świąteczna muzyka z różnych stron świata	- podręcznik – lekcja 14: „Kolędujemy wszyscy razem” - kartka z kalendarza: przedstawienie sylwetki Fryderyka Chopina - piosenka <i>Nadeszły święta</i> - kolęda <i>Cicha noc</i> - zapis nutowy melodii: <i>Joy to the World, O, Tannenbaum</i>	I.1.1 I.2.1 I.4.1 I.4.4 II.1.1 II.1.2 II.2.1 II.2.2 II.2.4 II.4.3 III.3
15. Zimowo, mroźnie,	- podręcznik – lekcja 15: „Zimowo, mroźnie,	I.1.1

wesoło. Nauka piosenki <i>Rymy do zimy</i> . Pastisz muzyczny	wesoło” - piosenka <i>Rymy do zimy</i> - nagrania: G. Berthold, <i>Duet kotów</i> ; J. Haydn, <i>Symfonia G-dur „Z uderzeniem w kocioł”</i> , nr 94, część II <i>Andante</i> ; L. Anderson, <i>Maszyna do pisania</i> - fragment melodii A. Dvoraka <i>Humoreska</i> - termin <i>pastisz muzyczny</i>	I.1.3 I.2.3 I.4.4 I.4.1 II.1.1 II.1.2 II.4.3 III.1 III.3
16. W karnawałowych rytmach. Muzyczny karnawał. Nauka samby	- podręcznik – lekcja 16: „W karnawałowych rytmach” - piosenka <i>Karnawałowy rytm</i> - zapis nutowy melodii utworu J. Arbana <i>Karnawał w Wenecji</i> - nagranie: C. Saint-Saëns, <i>Słoń</i> z cyklu <i>Karnawał zwierząt</i> - opis samby i schemat prezentujący krok podstawowy tego tańca	II.1.1 II.1.2 I.1.1 I.1.3 I.3.2 I.3.3 I.4.1 II.4.3 III.1
17. Warsztat muzyczny	- podręcznik – lekcja 17: „Warsztat muzyczny” - zadania utrwalające wiadomości i umiejętności	I.1.5 I.2.1 I.2.4 I.4.1 I.4.2 II.1.1 II.1.2 II.2.1 II.2.2 II.4.3 III.3
18. Fryderyk Chopin na emigracji	- podręcznik – lekcja 18: „Fryderyk Chopin na emigracji” - komiks i kartka z kalendarza - piosenka <i>Chopin w Paryżu</i> - pieśń <i>Życzenie</i> - nagrania: F. Chopin, <i>Etiuda c-moll „Rewolucyjna”</i> , op. 10, nr 12; F. Chopin, <i>Walc Des-dur</i> , op. 64, nr 1; F. Chopin, <i>Scherzo h-moll</i> , op. 20; F. Chopin, <i>Preludium Des-dur „Deszczowe”</i> , op. 28, nr 15; F. Chopin, <i>Preludium e-moll</i> , op. 28, nr 4 - Kartka z kalendarza. Z albumu pani Justyny: „Fryderyk Chopin – talentem świata obywatel”	I.1.1 I.1.3 I.4.1 I.4.4 II.1.1 II.1.2 II.4.2 II.4.3 II.6 II.7 III.1 III.3
19. Kujawiak z oberkiem. Etnografia	- podręcznik – lekcja 19: „Kujawiak z oberkiem” - piosenka <i>Czerwone jabłuszko</i> - nagrania: oberek weselny, kujawiak ludowy; H. Wieniawski, <i>Kujawiak a-moll</i> - fotografie przedstawiające instrumenty ludowe i kapelę ludową - termin: <i>etnograf, kapela</i>	I.1.1 I.1.3 I.3.1 I.3.2 I.3.3 I.4.1 I.4.2 d I.4.4 II.1.1

		II.1.2 II.4.3 II.5.1 III.1 III.3
20. Muzyka w teatrze, filmie i reklamie	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 20: „Muzyka w teatrze, filmie i reklamie” - piosenka <i>Boca Chica</i> - nagrania: I. Kálmán, aria <i>Graj, Cyganie</i> z operetki <i>Hrabina Marica</i>; A. Lloyd Webber, aria <i>Memory</i> z musicalu <i>Koty</i>; H. Mancini, muzyka z filmu <i>Różowa Pantera</i> - zabawy: „Miniścieżka dźwiękowa”, „Teledysk” - terminy: <i>operetka, musical, taper, teledysk</i> 	I.1.1 I.3.1 I.3.3 I.4.1 I.4.4 II.1.1 II.1.2 II.3.3 II.4.3 II.5.1 III.1 III.3
21. Polifonia i homofonia	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 21: „Polifonia i homofonia” - piosenka o polifonii - kanon <i>Panie Janie</i> do zagrania - nagrania: Wacław z Szamotuł, <i>Już się zmierzcha</i>, J.S. Bach, <i>Toccaty i fuga d-moll</i>, W.A. Mozart, <i>Eine kleine Nachtmusik</i> (fragment) - terminy: <i>polifonia, homofonia, jednogłosowość, wielogłosowość</i> 	I.1.1 I.1.3 I.1.5 I.2.1 I.2.4 II.2.4 II.4.4
22. Warsztat muzyczny	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 22: „Warsztat muzyczny” - zadania utrwalające wiadomości i umiejętności 	I.1.5 I.2.1 I.2.4 I.4.1 I.4.2 I.4.4 II.1.2 II.3.3 II.4.3 II.7 III.3
23. Instrumenty dęte. Podział i brzmienie instrumentów dętych	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 23: „Instrumenty dęte” - komiks i kartka z kalendarza - nagrania: przykłady brzmienia wybranych instrumentów dętych; J.S. Bach, <i>Badinerie</i> z <i>II suity orkiestrowej h-moll</i>; Anonim, <i>Szewczyk idzie po ulicy, szydelka nosząc</i>; G. Fuhlich, <i>Śmiejący się puzon</i>; <i>Wiązanka melodii meksykańskich</i> w wykonaniu kwintetu instrumentów dętych blaszanych; B. Szulia, marsz <i>W Dzień Podchorążego</i> - zabawa „Żywa fletnia Pana” 	I.1.6 I.2.1 I.2.5 I.4.1 I.4.2 a I.4.3 I.4.4 II.1.1 II.1.2 II.2.4 II.3.1 II.4.2 a III.1
24. Instrumenty dęte	- podręcznik – lekcja 24: „Instrumenty dęte	I.1.6

miechowe	miechowe” - nagrania: przykłady brzmienia wybranych instrumentów dętych	I.2.1 I.2.5 I.4.1 I.4.2 a I.4.4 II.1.1 II.1.2 II.3.1 II.4.2 a
25. Jan Sebastian Bach – barokowy wirtuoz. Jan Sebastian Bach na tle muzyki okresu baroku	- podręcznik – lekcja 25: „Jan Sebastian Bach – barokowy wirtuoz” - piosenka <i>Wielki Jan Sebastian Bach</i> - nagrania: J.S. Bach, <i>Badinerie z II suity orkiestrowej h-moll</i> ; brzmienie klawesynu; J.S. Bach, <i>Toccatą i fuga d-moll</i> - zdjęcia przedstawiające klawesyn i organy - infografika „Pewnego razu Jan Sebastian Bach...” - terminy: <i>polifonia, wirtuoz</i>	I.1.1 I.1.3 I.4.1 b I.4.2 II.1.1 II.1.2 II.3.3 II.4.2 e II.4.3 II.6 II.7 III.1 III.3
26. Antonio Vivaldi	- podręcznik – lekcja 26: „Antonio Vivaldi” - fragmenty <i>Czterech pór roku</i> do zagrania na flecie - nagrania: A. Vivaldi, <i>Koncerty skrzypcowe z cyklu Cztery pory roku: „Jesień”, „Zima”, „Wiosna”, „Lato”</i> - terminy: <i>polifonia, koncert</i>	I.4.1 b II.4.2 II.6 II.7 III.1
27. Warsztat muzyczny	- podręcznik – lekcja 27: „Warsztat muzyczny” - zadania utrwalające wiadomości i umiejętności - nagrania: L. van Beethoven, <i>V symfonia c-moll</i> , op. 67, część I; P. Czajkowski, <i>Marsz ołowianych żołnierzyków z baletu Dziadek do orzechów</i>	I.1.5 I.2.1 I.2.4 I.4.1 I.4.2 II.1.2 II.4.3 II.7 III.1 III.3
28. Szykujemy się na letnie wyprawy	- podręcznik – lekcja 28: „Szykujemy się na letnie wyprawy” - komiks i kartka z kalendarza - piosenki <i>Tańcuj, tańcuj i Żuraw</i> - zabawa „Co się w młynie dzieje?” - nagrania: przykłady ludowej muzyki czeskiej, litewskiej, ukraińskiej, rosyjskiej i niemieckiej	I.1.1 I.1.3 I.3.1 I.4.1 d I.4.3
29. Wędrowki z piosenką	- podręcznik – lekcja 29: „Wędrowki z piosenką” - piosenka <i>Hej, lato, lato, lato</i> - nagranie: E. Jones, <i>Cool, cool rocker</i> - schematy kroków salsy i rock and rolla	I.1.1 I.1.3 I.1.5 I.4.3 II.5.3

<p>30. Z muzyką dalej w świat! Powtórzenie i utrwalenie wiadomości</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 30: „Z muzyką dalej w świat!” - piosenka <i>Twój czas</i> - kanon <i>Viva la musica!</i> - zabawa „Piosenka na drogę” - pytania utrwalające wiedzę i umiejętności: „Co już wiecie...” 	<p>I.1.1 I.1.6 I.2.1 I.2.5 I.4.2 d II.1.1 II.1.2 II.2.1 II.2.2 II.2.4 II.4.3 II.7</p>
--	---	---

KLASA VII

Temat w ujęciu problemowym (do zapisania w dzienniku)	Materiał do realizacji	Podstawa programowa
1. Co nam w duszy gra? Organizacja pracy	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – wstęp i lekcja 1: „Co nam w duszy gra?” - komiks i kartka z kalendarza - piosenka <i>Co nam w duszy gra</i> - zadanie o charakterze zabawy: „Wędrujące kubki” - nagrania: <i>Tuuterin tyttäret; Papaya</i> - taniec <i>Papaya</i> 	<ul style="list-style-type: none"> I.1.1 I.1.3 I.3.1 I.3.3 I.4.3 II.2.1 II.2.2
2. Śpiew w różnych odśłonach. Techniki wokalne	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 2: „Śpiew w różnych odśłonach” - piosenka <i>Muza, muzyka</i> - zapis nutowy fragmentu utworu W.A. Mozarta <i>Marsz turecki</i> – do wykonania scatem - zadania o charakterze zabawy: „Zostań mistrzem wokalizy!” i „Nastrojowa wokaliza” - nagrania: F. Chopin, <i>Mazurek F-dur</i> w wykonaniu Novi Singers; W.A. Mozart <i>Marsz turecki</i>; S. Rachmaninow, <i>Wokaliza</i> (fragment); przykładowe nagrania beatboxu, jodłowania i śpiewu białego - terminy: <i>scat, wokaliza, beatbox, jodłowanie, śpiew biały, overtone</i> 	<ul style="list-style-type: none"> I.1.1 I.1.3 I.1.6 I.4.1 II.3.2 III.1
3. Solo i na głosy. Muzyka jedno- i wielogłosowa	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 3: „Solo i na głosy” - piosenka <i>Za górami, za lasami</i> - zapis nutowy piosenki <i>Za górami, za lasami</i> w układzie wielogłosowym - terminy: <i>solo, unisono, muzyka wielogłosowa, dolny głos towarzyszący, górny głos towarzyszący</i> 	<ul style="list-style-type: none"> I.1.1 I.1.3 I.2.1 I.4.2 e II.1.1 II.3.3 II.4.4
4. Niezwykłe instrumenty i mechanizmy grające. Prezentacja niekonwencjonalnych instrumentów, przedmiotów i mechanizmów grających	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 4: „Niezwykłe instrumenty i mechanizmy grające” - zadania o charakterze zabawy: „Instrumentalna pantomima” i „Wodne carillonny” - nagrania: brzmienie carillonu; J. Pachelbel, <i>Kanon D-dur</i>; Małe instrumenty, <i>Diabelska orkiestra</i> - infografika przedstawiająca budowę katarynki i mechanizm pozytywki - zapis nutowy utworu J. Brahmsa <i>Kołysanka</i> - infografika „Instrumenty zwykłe i niezwykłe” - termin <i>kurant</i> 	<ul style="list-style-type: none"> I.2.1 II.3.1 III.1
5. Mistrz i uczeń. Galeria wirtuozów	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 5: „Mistrz i uczeń” - zadanie o charakterze zabawy: „Na wzór mistrza” - piosenka <i>Maestro szkolnych nut</i> - infografika „Galeria dawnych wirtuozów” - nagrania: N. Paganini, <i>Kaprys a-moll</i>; A. Chaczaturian, <i>Tańczący z szablami</i>; G. Dinicu, 	<ul style="list-style-type: none"> I.2.1 I.4.2 II.2.1 II.2.2 II.3.3 III.1

	<p><i>Skowronek</i>; N. Rimski-Korsakow, <i>Lot trzmiela</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - zapis nutowy utworu <i>Plaisir d'amour</i> - termin <i>wirtuoz</i> 	
6. Warsztat muzyczny	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 6: „Warsztat muzyczny” - zapis nutowy refrenu piosenki <i>Co nam w duszy gra</i> – do zaśpiewania scatem - zapis nutowy melodii <i>Hej, idem w las</i> – do gry na flecie - zapis nutowy melodii opartej na gamie C-dur – do zagrania na dowolnym instrumencie - zadania utrwalające wiadomości i umiejętności 	<p>I.1.1 I.1.3 I.3.1 I.3.3 I.4.1 I.4.3 II.2.1 II.2.2 II.3.1 II.3.2 III.1</p>
7. Instrumenty elektryczne, elektroniczne i... Podział nowoczesnych instrumentów i aplikacji muzycznych oraz ich działanie	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 7: „Instrumenty elektryczne, elektroniczne i...” - komiks i kartka z kalendarza - infografika prezentująca instrumenty elektryczne i elektroniczne - nagrania: M. Biliński, <i>Dom w Dolinie Mgieł</i>; M. Zator, <i>Improwizacja I</i>; S. Łosowski, <i>Słodkiego, miłego życia</i> - zapis nutowy refrenu piosenki <i>Słodkiego, miłego życia</i> – do zagrania - terminy: <i>instrumenty elektryczne, instrumenty elektroniczne, sampel, samplowanie</i> 	<p>I.2.1 II.3.1 III.3</p>
8. Rodzaje i style muzyki. Poznawanie różnych aspektów muzyki	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 8: „Rodzaje i style muzyki” - piosenka <i>Czterdzieści słów</i> - zapis nutowy utworu <i>Amazing Grace</i> – do zagrania - infografika zawierająca wiadomości o rodzajach muzyki i różnych stylach muzycznych - nagrania: F. Chopin, <i>Walc Des-dur „Minutowy”</i>; W. Kilar, <i>Krzesany</i>; utwór <i>Shape of my heart</i>, utwory prezentujące różne style muzyczne: <i>Piosenka dla Jean</i> – country, <i>Więcej</i> – reggae, <i>Bez tytułu</i> – jazz - termin <i>styl muzyczny</i> 	<p>I.1.1 I.1.3 I.2.1 I.4.1 II.1.2 II.4.1 II.4.2 III.1</p>
9. Piosenki partyzanckie	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 9: „Piosenki partyzanckie” - piosenka <i>Idą leśni</i> - zapis nutowy utworu <i>Deszcz, jesienny deszcz</i> – do zagrania na flecie - nagrania piosenek: <i>Rozszumiały się wierzby płaczące, Dziś do ciebie przyjść nie mogę, Deszcz, jesienny deszcz</i> 	<p>I.1.1 I.1.3 I.4.1 I.4.3</p>
10. Z dziejów muzyki – klasycyzm	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 10: „Z dziejów muzyki – klasycyzm” - piosenka <i>Alfabet</i> (W.A. Mozart) - schemat przedstawiający budowę symfonii - oś czasu – trzech klasycy wiedeńscy - nagrania: G.S. Mercadante, <i>Rondo Russo</i>; J. Haydn, <i>Symfonia G-dur „Z uderzeniem w kocioł”</i>, nr 94; 	<p>I.1.1 I.1.3 I.2.1 II.4.2 II.6 II.7 III.1</p>

	W.A. Mozart, aria Królowej Nocy z opery <i>Czarodziejski flet</i> ; W.A. Mozart, aria Figara z opery <i>Wesele Figara</i> ; W.A. Mozart, <i>Buleczka z masłem</i> ; W.A. Mozart, <i>Eine kleine Nachtmusik</i> , cz. I - zapis nutowy: W.A. Mozart, <i>Eine kleine Nachtmusik</i> , cz. I (fragment) – do zagrania na flecie - termin: <i>styl galant, homofonia</i>	
11. L. van Beethoven – <i>Oda do radości</i> . Prezentacja twórczości L. van Beethovena	- podręcznik – lekcja 11: „L. van Beethoven – <i>Oda do radości</i> ” - utwór do śpiewania: L. van Beethoven, <i>Oda do radości</i> - zapis nutowy utworu <i>Oda do radości</i> – do zagrania na flecie - nagrania: L. van Beethoven, <i>V symfonia c-moll</i> , cz. I (fragment), L. van Beethoven, <i>Bagatela „Dla Elizy”</i> ; L. van Beethoven, <i>Oda do radości</i>	I.1.1 I.1.3 I.2.1 I.2.2 II.6 II.7 III.1
12. Warsztat muzyczny	- podręcznik – lekcja 12: „Warsztat muzyczny” - motyw przewodni <i>V symfonii c-moll</i> L. van Beethovena – do zagrania - akompaniament perkusyjny do piosenki <i>Idą leśni</i> - zapis nutowy melodii <i>Szła dziewczeczka do laseczka</i> - zadania utrwalające wiadomości i umiejętności	I.1.1 I.2.1 I.4.1 I.4.3 II.6 II.7 III.1
13. Kolędy świata. Najbardziej popularne kolędy z różnych krajów	- podręcznik – lekcja 13: „Kolędy świata” - komiks i kartka z kalendarza - kolędy: <i>Cicha noc, Niech Bóg dziś pokój ześle wam</i> - zapis nutowy kolęd: <i>Cicha noc, Niech Bóg dziś pokój ześle wam</i> – do zagrania na fletach - infografika „Bożonarodzeniowe tradycje w Europie i na świecie” - nagrania: <i>Hark! The Herald Angels Sing, Deck the Halls</i> i wybrane kolędy	I.1.1 I.1.3 I.2.1 II.2.1 II.2.2 II.2.4 III.4
14. Boże Narodzenie na świecie	- podręcznik – lekcja 14: „Boże Narodzenie na świecie” - zapis nutowy melodii <i>White Christmas</i> i pieśni <i>Joy to the World</i> – do zagrania na flecie - piosenka <i>Zimowy cudny świat</i>	I.1.1 I.1.3 I.1.5 I.2.1 I.2.4 I.4.1 III.1
15. Zespoły kameralne – wokalne i instrumentalne. Kameralistyka i jej aparat wykonawczy	- podręcznik – lekcja 15: „Zespoły kameralne – wokalne i instrumentalne” - piosenka <i>Rozkołysz pieśnią świat</i> - infografiki przedstawiające zespoły kameralne i wykonawców muzyki wokalne - nagrania: G.P. da Palestrina, <i>Vestiva i colli</i> ; J. Haydn, <i>Kwartet smyczkowy G-dur</i> ; <i>Wiązanka melodii meksykańskich</i> - terminy: <i>muzyka kameralna, zespół kameralny</i>	I.1.1 I.1.3 I.4.2 e II.2.4 II.3.3 III.1
16. Orkiestra symfoniczna	- podręcznik – lekcja 16: „Orkiestra symfoniczna i nie tylko...”	I.1.1 I.1.3

i nie tylko... Orkiestra i jej rodzaje	<ul style="list-style-type: none"> - piosenka <i>W orkiestrze</i> - infografika „Orkiestra symfoniczna” - nagrania: J.S. Bach, <i>Badinerie z II suity orkiestrowej h-moll</i>; M. Ravel, <i>Bolero</i> - terminy: <i>orkiestra symfoniczna, orkiestra kameralna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> I.4.1 I.4.2 e I.4.3 II.3.3 II.4.4 III.1
17. Pobawmy się w wariacje. Forma wariacyjna w muzyce	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 17: „Pobawmy się w wariacje” - zapis nutowy utworu J. Bogackiego <i>Wariacje na temat „Ody do radości”</i> – do zagrania na flecie - nagranie: W.A. Mozart, <i>Wariacje na temat „Ah, vous dirai-je, maman”</i> - terminy: <i>wariacje na temat, temat wariacji, wariacja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> I.2.1 I.2.4 I.4.1 I.4.2 c II.4.3 III.1
18. Warsztat muzyczny	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 18: „Warsztat muzyczny” - zapis nutowy utworów: <i>Joy to the World, Niech Bóg dziś pokój ześle wam</i> – do zagrania - nagrania: W.A. Mozart, <i>Sonata A-dur, cz. I: Andante grazioso</i>; P. Czajkowski, <i>Marsz ołowianych żołnierzyków z baletu Dziadek do orzechów</i> 	<ul style="list-style-type: none"> I.2.1 I.4.2 c I.4.3 II.3.3 II.4.3 II.4.4 III.4
19. Z dziejów muzyki – romantyzm. Przedstawiciele muzyki XIX wieku	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 19: „Z dziejów muzyki – romantyzm” - komiks i kartka z kalendarza - pieśń <i>Życzenie</i>, skomponowana przez F. Chopina - oś czasu – kompozytorzy romantyczni - zapis nutowy utworu F. Schuberta <i>Serenada</i> – do zagrania - nagrania: F. Schubert, <i>Serenada</i>; F. Liszt, <i>Rapsodia węgierska cis-moll</i>; N. Paganini, <i>Kaprys a-moll</i> - termin <i>styl brillant</i> 	<ul style="list-style-type: none"> I.1.1 I.1.3 I.2.1 I.4.1 II.4.2 II.6 II.7 III.1
20. Twórczość Fryderyka Chopina	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 20: „Twórczość Fryderyka Chopina” - zapis nutowy pieśni <i>Wiosna</i> – do zagrania na flecie - infografika prezentująca utwory F. Chopina - zapis nutowy utworu F. Chopina <i>Mazurek F-dur</i> (fragment) - infografika „Chopin, jakiego nie znacie” - nagrania: F. Chopin, <i>Walc a-moll, op. posth.</i>; F. Chopin, <i>Mazurek C-dur</i>; F. Chopin, <i>Walc Es-dur</i> – wersja tradycyjna i jazzowa - infografika „Z albumu Pani Justyny – Fakty z życia i twórczości Chopina, które warto zapamiętać” 	<ul style="list-style-type: none"> I.2.1 I.2.4 I.4.1 I.4.3 II.2.1 II.2.2 II.2.4 II.7 III.1
21. Polonez. Opracowanie artystyczne muzyki ludowej	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 21: „Polonez. Opracowanie artystyczne muzyki ludowej” - piosenka <i>Pamięć w nas</i> - ilustracja przedstawiająca podstawowe figury poloneza - infografika „Słynne polonezy” - nagrania: taniec ludowy – chodzony; M.K. Ogiński, <i>Pożegnanie ojczyzny</i>; W. Kilar, polonez z 	<ul style="list-style-type: none"> I.1.1 I.1.3 I.1.5 I.3.1 I.3.2 I.4.1 I.4.2 d I.4.4

	filmu <i>Pan Tadeusz</i> ; F. Chopin, <i>Polonez A-dur</i> ; A. Morzykowski, <i>W starym zamku</i> - termin <i>stylizacja</i>	II.5.1 III.1
22. Stanisław Moniuszko i opera. Opera jako forma muzyczna i widowisko teatralne	- podręcznik – lekcja 22: „Stanisław Moniuszko i opera” - pieśń S. Moniuszki <i>Prząśniczka</i> - zapis nutowy pieśni <i>Prząśniczka</i> - nagrania: S. Moniuszko, pieśń <i>Prząśniczka</i> ; S. Moniuszko, uwertura <i>Bajka</i> ; S. Moniuszko, pieśń <i>Dziad i baba</i> ; S. Moniuszko, <i>Mazur</i> z opery <i>Halka</i> ; S. Moniuszko, aria Skołuby z opery <i>Straszny dwór</i> - infografika prezentująca podstawowe wiadomości dotyczące opery - terminy: <i>opera, aria, libretto</i>	I.1.1 I.1.3 I.2.1 I.4.2 II.3.3 II.4.3 II.7 III.1
23. Balet i taniec klasyczny	- podręcznik – lekcja 23: „Balet i taniec klasyczny” - zapis nutowy tematu Odetty z baletu P. Czajkowskiego <i>Jezioro łabędzie</i> – do zagrania na flecie - schemat „Znane sztuki baletowe” - infografika zawierająca podstawowe wiadomości dotyczące baletu - nagrania: P. Czajkowski, <i>Uwertura</i> do baletu <i>Jezioro łabędzie</i> ; P. Czajkowski, <i>Pas de quatre</i> z baletu <i>Jezioro łabędzie</i> ; P. Czajkowski, <i>Taniec Wieszczki Cukrowej</i> z baletu <i>Dziadek do orzechów</i> - terminy: <i>balet, taniec klasyczny, taniec współczesny</i> i inne pojęcia związane z baletem	I.2.1 I.4.1 I.4.3 II.4.3 II.5.3 III.1
24. Warsztat muzyczny	- podręcznik – lekcja 24: „Warsztat muzyczny” - zadania utrwalające wiadomości i umiejętności	I.1.1 I.3.1 I.3.2 I.4.2 II.3.3 II.4.2 II.4.3 II.5.1 II.5.3 II.6 II.7 III.1
25. Z dziejów muzyki – muzyka XX w. Reprezentanci muzyki awangardowej	- podręcznik – lekcja 25: „Z dziejów muzyki – muzyka XX w.” - komiks i kartka z kalendarza - piosenka <i>Wrażenia</i> - oś czasu – kompozytorzy XX w. - nagrania: C. Debussy, <i>Światło księżycy</i> ; H.M. Górecki, <i>Trzy utwory w dawnym stylu, cz. II</i> ; W. Lutosławski, <i>Hurra polka z Małej suity</i> ; W. Kilar, <i>Krzesany</i> ; K. Penderecki, <i>Anaklasis</i> ; M. Pokrzywińska, <i>Reglamentoso</i>	I.1.1 I.4.1 I.4.3 II.4.2 II.6 II.7 III.1
26. Folk i country	- podręcznik – lekcja 26: „Folk i country”	I.1.1

	<ul style="list-style-type: none"> - piosenka <i>Pędzą konie</i> - zapis nutowy melodii piosenki <i>Hej, Zuzanno!</i> – do zagrania na dzwoneczkach lub na keyboardzie - opis układu ruchowego do utworu <i>Hej, Zuzanno!</i> - nagranie: piosenka <i>Chcemy country</i> - terminy: <i>akompaniament, ostinato, burdon, akord, trójdźwięk, stopnie gamy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> I.2.1 I.2.4 I.4.2 e II.1.1 II.3.3 II.4.2
27. Jazz, czyli wielka improwizacja	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 27: „Jazz, czyli wielka improwizacja” - piosenka <i>Szalony jazz</i> - zadanie o charakterze zabawy: „Jazzowa sztafeta” - zapis nutowy standardu <i>Jericho</i> – do zagrania na flecie - kanon <i>Swingowy rytm</i> - infografika prezentująca wybitnych jazzmanów - nagrania: S. Joplin, <i>Ragtime klonowego liścia</i>; W. Kacperski, <i>Bez tytułu</i>; F. Chopin, <i>Walc Es-dur w aranżacji jazzowej</i> - terminy: <i>standard jazzowy, improwizacja, jazzman, combo</i> 	<ul style="list-style-type: none"> I.1.1 I.1.3 I.2.1 I.4.1 b II.2.4 II.3.3 II.4.2 II.4.3 III.1
28. Na estradzie – pop, rock, muzyka rozrywkowa	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 28: „Na estradzie – pop, rock, muzyka rozrywkowa” - piosenka <i>To jest rock and roll</i> - nagrania: R. Harris, <i>Come on, little mama</i>; P. McCartney, <i>Yesterday</i> - zadanie o charakterze zabawy: „Szkolni raperzy” - infografika „Od fonografu do MP3” - terminy: <i>rock and roll, pop, disco, rap</i> 	<ul style="list-style-type: none"> I.1.1 I.2.1 I.4.1 b II.4.1 II.9 III.1
29. Warsztat muzyczny	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 29: „Warsztat muzyczny” - zapis nutowy melodii piosenki <i>Hej, Zuzanno</i> – z różnymi rodzajami akompaniamentu 	<ul style="list-style-type: none"> I.1.1 I.2.1 I.4.1 I.4.2 e II.1.1 II.3.3 II.4.1 II.4.2 II.6 II.7 II.9
30. Z muzyką dalej w świat	<ul style="list-style-type: none"> - podręcznik – lekcja 30: „Z muzyką dalej w świat” - komiks i kartka z kalendarza - piosenka <i>Radość najpiękniejszych lat</i> - wybrane terminy poznane w trakcie roku szkolnego 	<ul style="list-style-type: none"> I.1.1 I.1.3 II.3.2 II.3.3 II.4.1 II.4.2 II.4.3 II.4.4 II.5.1 III.3

7. ZAKŁADANE OSIĄGNIĘCIA UCZNIÓW

Uczeń kończący edukację muzyczną na drugim etapie nauczania powinien:

- 1) znać podstawowe terminy muzyczne i stosować je w praktyce – w czasie śpiewu, gry na instrumentach, rozmowy o muzyce;
- 2) odczytywać i zapisywać podstawowe oznaczenia muzyczne:
 - elementy notacji muzycznej;
 - skróty pisowni muzycznej;
 - podział wartości rytmicznych;
 - metrum $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$, $\frac{3}{8}$;
 - oznaczenia agogiczne;
 - oznaczenia dynamiczne;
 - oznaczenia artykulacyjne;
- 3) śpiewać:
 - polski hymn państwowy;
 - wybrane pieśni patriotyczne;
 - kanony;
 - piosenki dziecięce, młodzieżowe i popularne;
- 4) grać na wybranych instrumentach:
 - schematy rytmiczne;
 - melodie;
 - proste utwory;
 - hymn Europy;
- 5) odtwarzać proste rytmy z wykorzystaniem ruchu i gestodźwięków;
- 6) wykonywać podstawowe kroki i figury z wybranych tańców ludowych i towarzyskich;
- 7) wymieniać cechy charakterystyczne polskich tańców narodowych;
- 8) tworzyć improwizacje (wokalne, instrumentalne, ruchowe);
- 9) układać proste rytmy i akompaniamenty;
- 10) wymieniać przykłady instrumentów z trzech podstawowych grup;
- 11) rozpoznawać głosy wokalne;
- 12) określać aparat wykonawczy muzyki wokalne i instrumentalnej;
- 13) opisywać strukturę form muzycznych (AB, ABA, ABA₁, wariacje, rondo, kanon);
- 14) rozpoznawać fakturę jednogłosową i wielogłosową;

15) podawać nazwy okresów w dziejach muzyki i przyporządkowywać do nich wybranych kompozytorów;

16) wyrażać muzykę za pomocą środków pozamuzycznych.

Uczeń powinien także:

- stosować się do postanowień kontraktu zawartego z nauczycielem na początku roku szkolnego;
- dbać o precyzję w czasie wykonywania utworów wokalnych i instrumentalnych;
- angażować się w pracę zespołową;
- inspirować swoimi działaniami innych uczniów;
- słuchać muzyki w sposób kulturalny;
- zachowywać się kulturalnie i przestrzegać dyscypliny;
- być tolerancyjnym w stosunku do odmiennych ocen, zachowań, poglądów;
- okazywać szacunek dla tradycji i kultury własnego narodu oraz innych narodów.

8. METODY KONTROLI I OCENY OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW

Kontrola osiągnięć uczniów powinna się odbywać w ramach:

- realizacji ćwiczeń praktycznych (śpiewanie, granie, ruch przy muzyce, taniec, improwizacja, tworzenie muzyki);
- występów artystycznych przed publicznością klasową, szkolną i pozaszkolną;
- wykonywania zadań wymagających wykazania się wiedzą teoretyczną (quizy, gry dydaktyczne, pytania i odpowiedzi);
- przygotowywania prezentacji, gazetek, albumów itp.;
- testu sprawdzającego wiedzę i umiejętności uczniów po zakończeniu pierwszego etapu nauki oraz testu przeprowadzonego na zakończenie drugiego etapu (test podsumowujący).

Kryteria oceniania

Muzyka jako przedmiot artystyczny wymaga specyficznego podejścia do sprawdzania i oceniania osiągnięć ucznia. Ocena proponowana przez nauczyciela powinna przede wszystkim motywować młodego człowieka do nauki i działań muzycznych.

Przy ewaluacji trzeba uwzględnić różne formy aktywności ucznia (odtworzenie, muzykowanie, tworzenie), przy czym nie należy oceniać jego zdolności, a jedynie jego postępy i zaangażowanie oraz włożoną przez niego pracę. Ważna jest również informacyjna

funkcja oceny. Powinna ona bowiem zaznajamiać ucznia (oraz osoby zainteresowane, np. jego rodziców bądź opiekunów) z postępami, jakich dokonał w danym okresie.

Ocenić powinny podlegać:

1) umiejętności w zakresie:

- śpiewania;
- grania na instrumentach;
- tworzenia muzyki;
- ruchu przy muzyce;
- formułowania wypowiedzi o muzyce, np. na temat wysłuchanych utworów;

2) wiedza muzyczna dotycząca:

- zagadnień teoretycznych (znajomość podstawowych terminów muzycznych i umiejętne ich stosowanie w wypowiedziach o muzyce);
- biografii i twórczości kompozytorów;
- aparatu wykonawczego muzyki wokalne i instrumentalnej (soliści, zespoły, chóry, orkiestry);
- zagadnień z zakresu szeroko pojętej kultury muzycznej;

3) postępy, zaangażowanie w działania muzyczne, w tym:

- aktywność na lekcjach wynikająca z zainteresowania przedmiotem;
- umiejętność pracy w grupie (współpraca i wzajemna pomoc);
- prezentacja dokonań;
- kreatywność.

Poniżej zaprezentowane zostały kryteria oceniania skorelowane ze stopniami szkolnymi. Są to wyłącznie propozycje, ogólne sugestie do rozważenia przez nauczyciela. Rzeczywiste kryteria powinny zostać opracowane przez nauczyciela w zgodzie z przedmiotowym systemem oceniania przyjętym w danej szkole i zapisanym w statucie konkretnej placówki.

Ocenę celującą (6) otrzymuje uczeń, który:

- opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania;
- zdobywa dodatkową wiedzę dzięki wykorzystaniu różnych źródeł informacji;

- na lekcjach jest bardzo aktywny i zdyscyplinowany, inicjuje różnorodne działania i projekty;
- potrafi zagrać melodie zamieszczone w podręczniku oraz inne proste utwory na flecie, dzwonkach, keyboardzie;
- umie zaśpiewać *a capella* i z akompaniamentem piosenki z podręcznika oraz z innych źródeł;
- opanował umiejętność łączenia wiedzy z zakresu muzyki z wiadomościami z innych przedmiotów;
- potrafi samodzielnie formułować pytania i rozwiązywać problemy muzyczne;
- zawsze jest przygotowany do lekcji, odrabia zadane prace domowe;
- jest wzorowym słuchaczem koncertów muzycznych.

Ocenę bardzo dobrą (5) otrzymuje uczeń, który:

- opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania;
- korzysta z różnych źródeł informacji;
- na lekcjach jest bardzo aktywny i zdyscyplinowany;
- potrafi zagrać większość melodii zamieszczonych w podręczniku na flecie i dzwonkach;
- umie zaśpiewać z akompaniamentem większość piosenek z podręcznika;
- odrabia prace domowe;
- jest uważnym słuchaczem koncertów muzycznych.

Ocenę dobrą (4) otrzymuje uczeń, który:

- opanował większość wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania;
- korzysta z różnych źródeł informacji;
- potrafi zagrać kilka melodii oraz akompaniamentów do piosenek na flecie lub dzwonkach;
- śpiewa poprawnie pod względem muzycznym pieśni jednogłosowe z akompaniamentem;
- na lekcjach jest aktywny i zdyscyplinowany;
- odrabia prace domowe;
- jest uważnym słuchaczem koncertów muzycznych.

Ocenę dostateczną (3) otrzymuje uczeń, który:

- opanował w stopniu podstawowym wiadomości i umiejętności przewidziane w realizowanym programie nauczania;
- wyjaśnia najważniejsze zagadnienia muzyczne z pomocą nauczyciela;
- potrafi zagrać niektóre melodie przewidziane w programie nauczania na flecie lub dzwonkach;
- śpiewa z akompaniamentem niektóre piosenki zamieszczone w podręczniku;
- z reguły odrabia prace domowe;
- zazwyczaj ze skupieniem słucha koncertów muzycznych.

Ocenę dopuszczającą (2) otrzymuje uczeń, który:

- w niewielkim stopniu opanował wiadomości i umiejętności przewidziane w realizowanym programie nauczania;
- wykonuje proste ćwiczenia muzyczne z pomocą nauczyciela;
- potrafi zagrać na instrumencie melodycznym gamę i najprostsze utwory zamieszczone w podręczniku;
- śpiewa z akompaniamentem najprostsze piosenki z podręcznika;
- odrabia proste prace domowe;
- nie przeszkadza innym słuchaczom podczas koncertów muzycznych.

Ocenę niedostateczną (1) otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania (co uniemożliwia dalsze kształcenie);
- nie wykonuje prostych ćwiczeń nawet z pomocą nauczyciela;
- nie podejmuje prób zagrania melodii na instrumencie melodycznym;
- odmawia wykonania jakiegokolwiek piosenki;
- jest pasywny, nie uważa na lekcjach;
- nie odrabia prac domowych;
- nie wykazuje chęci, aby nauczyć się czegokolwiek, nadrobić braki, poprawić oceny.

Uwaga! Ocena niedostateczna nie może wynikać z braku predyspozycji lub uzdolnień ucznia. Należy ją traktować wyłącznie jako reakcję na postawę ucznia wyrażającego niechęć do przedmiotu i do pracy na lekcjach oraz wykazującego brak zaangażowania mimo szeregu prób aktywizacji podejmowanych przez nauczyciela.